

POLITI HØGSKOLEN

Fagplan for
Bachelorstudiet

B III

Studieåret 2014/2015

Fagplan for Bachelorstudiet **BIII**

Studieåret 2014/2015

Innhold

INNLEDNING	5
HOVEDOMRÅDE: POLITI OG SAMFUNN	15
Forvaltningsrett og privatrettslige emner (FOP310)	16
Kriminologi (KRIM310)	18
Yrkesetikk (YRK310)	20
HOVEDOMRÅDE: METODE	23
Vitenskapsteori og forskningsmetode (U-VITF320)	24
Politiets datasystemer (POLD320)	26
HOVEDOMRÅDE: OPERATIVE OPPGAVER	29
HOVEDOMRÅDE: FOREBYGGENDE OPPGAVER	35
Forebyggende oppgaver (FORB340)	36
HOVEDOMRÅDE: ETTERFORSKING	39
Etterforskning (ETF350)	40

VALGFRIE FORDYPNINGSEMNER	45
Etterforskning av branner (ETFB350)	46
Etterforskning av miljøkriminalitet (ETFM350)	48
Etterforskning av økonomisk kriminalitet – finansiell etterforskning (ETFØ350)	51
Etterforskning av vinningskriminalitet (ETFVI350)	54
Etterforskning av narkotikakriminalitet (ETFN350)	57
Etterforskning av voldskriminalitet (ETFV0350)	59
Etterforskning av seksuelle overgrep (ETFS350)	62
Etterforskning av trafikksaker (ETFT350)	65
Elektroniske spor (ETFE350)	68
Operativ kriminalanalyse (ETFK350)	71

Innledning¹

Bachelor - politiutdanning er en 3-årig utdanning som gjennomføres ved Politihøgskolen. Utdanningen er yrkesrettet og skal gi et bredt teoretisk og praktisk grunnlag for arbeid i politiet.

Politiutdanningen er en profesjonsutdanning. Det innebærer at utdanningen kvalifiserer for politiyrket. Utdanningen bygger på kunnskap basert på erfaring politiet har gjort, forskningsbasert kunnskap om politiets rolle og oppgaver i samfunnet samt det regelverket politiet skal forvalte.

Politiets arbeidsoppgaver og -metoder blir stadig mer komplekse og krevende og flere samfunnsaktører vurderer politiets arbeid. Det krever at politiet er i stand til å vurdere og begrunne sine tjenestehandlinger og kvalitetssikre alle sider ved sin oppgaveløsning.

Gjennom teoretiske studier, oppgaveløsning og deltagelse i praksis skal studentene forberede seg på yrkesrollen. I praksisåret gjør studentene egne erfaringer gjennom varierte arbeidsoppgaver og observasjon av andres arbeid. Under veiledning av en erfaren tjenestemann gis studentene mulighet til kritisk refleksjon rundt eget ståsted i yrkesrollen.

Bachelor - politiutdanning er regulert gjennom forskrift om Bachelorgraden ved Politihøgskolen, godkjent av Justis- og politidepartementet 10. juli 2007, med hjemmel i lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler, jf. forskrift av 16. desember 2005 nr. 1576 om delvis innlemming av Politihøgskolen under lov om universiteter og høyskoler.

Utdanningen bygger på prinsippet om at nyutdannede polititjenestemenn skal være generalister, jf. Stortingsmelding nr. 42 (2004-2005), samt Innstilling til Stortinget nr. 145 (2005-2006). En generalist er en tjenestemann som besitter grunnleggende kunnskaper og ferdigheter i politiets forebyggende, kriminalitetsbekjempende og trygghetsskapende arbeid. I løsning av oppgavene skal generalisten ha kompetanse til å foreta

¹ Store deler av innledningskapitlet er direkte hentet fra Rammeplan for Bachelor-politiutdanning, godkjent av Justis- og politidepartementet 10. juli 2007.

helhetsvurderinger, se sitt arbeid i en bredere samfunnsmessig sammenheng og trekke inn relevant spesialkompetanse og samarbeidspartnere ved behov. Generalisten skal ha utviklet grunnlag for fortsatt læring og utvikling gjennom utøvelsen av yrket. Med grunnlag i rammeplanen fastsetter Politihøgskolens styre fagplaner for utdanningen.

Formål

Formålet med bachelorutdanningen er å utdanne reflekterte og handlekraftige polititjenestemenn som kan utføre forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet på en måte som ivaretar borgernes rettssikkerhet og trygghet og samfunnets interesser forøvrig.

Mål

Studentene skal etter endt utdanning være i stand til å utføre generalistoppgaver i politiet. Gjennom teoretisk og praktisk opplæring skal studentene bli i stand til å løse politimessige oppgaver. De skal ha utviklet:

- god forståelse av politiets rolle og funksjon i samfunnet
- kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gir godt grunnlag for å forebygge og bekjempe kriminalitet, samt fremme trygghet, orden og rettssikkerhet
- selvinnsikt og bevissthet om egen kompetanse, atferd og sitt personlige ansvar i utførelsen av yrket
- evne til kritisk refleksjon og til å forstå sitt arbeid i en samfunnsmessig sammenheng
- kunnskaper, ferdigheter og holdninger som kan bidra til nytenkning og utvikling av politi- og lensmannsetaten
- grunnlag for videre læring, utdanning og spesialisering i yrket

Innhold

Utdanningsinnholdet er organisert i fem hovedområder som rettes mot hovedoppgaver for generalisten. Beskrivelsene av hovedområdene gjelder for alle tre studieår. Erfaringsbasert kunnskap, forskningsbasert viten og etikk inngår i alle hovedområdene. Hovedområdene har nær tilknytning til hverandre og vil i praksis overlappe hverandre.

Politi og samfunn

Hensikten med hovedområdet er at studentene skal tilegne seg forståelse av politiets oppgaver og funksjon i samfunnet. De skal tilegne seg forståelse av politiets organisasjon, politirollen, opptreden, plikter, myndighet og verdigrunnlag. Studentene skal vite hva maktfordelingsprinsippet innebærer, og forstå hva det innebærer at politiet er en del av den utøvende makt. Politiets inngripen skal ha hjemmel i lov (legalitets prinsippet), og studentene skal være i stand til å utføre politiets oppgaver i samsvar med dette. Studentene skal tilegne seg kunnskaper om politiets historie i Norge og om politiets plass i det norske demokratiet. De skal også kunne redegjøre for politiets forvaltningsmessige gjøremål, politiets ansvar innenfor den sivile rettspleien og internasjonalt politisamarbeid.

I tillegg til kunnskap om samfunnets formelle organisering, skal studentene kjenne til avgjørende ufor melle trekk ved samfunnet som har stor betydning for politiarbeidet; som for eksempel strukturer som skaper og opprettholder sosial ulikhet, sosiale maktforhold, utstøting og marginalisering. Politiets arbeid i et samfunn preget av mangfold, skal stå sentralt. Studentene skal bli i stand til å møte ulike grupper i samfunnet med respekt og toleranse, uavhengig av alder, kjønn, kultur, livssyn og virkelighetsoppfatning. Menneskerettighetene skal vektlegges.

Gjennom praksisstudier skal studentene tilegne seg kunnskaper om politiets rolle i samfunnet. De skal gjennom teori og praksis gjøre seg kjent med og reflektere over politiets plikter, arbeidsmiljø og organisasjonskultur. Yrkesetiske problemstillinger skal vektlegges, slik at studentene blir i stand til å foreta begrunnede valg i holdnings-spørsmål og i utførelsen av konkrete handlinger. De skal videre utvikle beredskap i forhold til å håndtere etiske dilemma som polityrket innebærer. Politiets ansvar og plikter i informasjonssamfunnet skal gjøres tydelig.

Metode

Metode innebærer systematiske framgangsmåter som sikrer gyldig kunnskap. Hensikten med hovedområdet er at studentene skal tilegne seg kunnskap om de viktigste metodeprinsippene innen de kunnskapsområdene politiet bygger sin virksomhet på.

I tjenesteførelse er det nødvendig å kunne analysere situasjoner slik at handlingsvalg er faglig begrunnet. Studentene skal ha kunnskap om prinsippene for hvordan finne fram til gjeldende rett og bli i stand til å anvende denne i praktisk politiarbeid. De skal videre tilegne seg redskaper for faglig vurdering. De skal utvikle forståelse for forholdet mellom forskningsbasert viten og erfaringsbasert kunnskap. I tillegg skal studentene

tilegne seg forståelse for hvordan kunnskap utvikles gjennom erfaring. De skal videre tilegne seg kunnskap om sentrale forskningsmetoder, slik at de blir i stand til å søke, vurdere og bruke fagkunnskap i sitt arbeid. De må også mestre de sentrale dataverktøy som politiet bruker til daglig, og som er avgjørende for utviklingen av politiets samlede kunnskapsbase.

Operative oppgaver

Hensikten med hovedområdet er at studentene skal tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger slik at de kan bidra til å opprettholde ro og orden, skape trygghet og sikkerhet og yte service i samfunnet.

Studentene skal utvikle forståelse for sammenhenger mellom samfunnsforhold og kriminalitet. De skal ha kunnskap om hva ordensproblemer innebærer, hvordan de oppstår og i hvilken utstrekning politiet har forutsetninger for å bekjempe dem. Hovedfokus skal være «første enhet på stedet». Innsatsen ved denne typen oppdrag forutsetter kunnskaper og ferdigheter om politioperative metoder, livreddende førstehjelp, konflikt-håndtering, polititaktikk, bevissikring m.m.

Studentene skal tilegne seg kunnskaper om regelverket som regulerer politiets adgang til å anvende makt og tvang, samt være i stand til å gjennomføre tiltak i samsvar med grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper. Videre skal studentene inneha ferdigheter for å kunne bidra i taktisk oppgaveløsning. De skal trene på situasjonsvurdering, mestring og bruk av ulike kommunikasjons- og konfliktløsningsstrategier. Dagens politi står stadig oftere overfor situasjoner der norsk ikke er tilstrekkelig som kommunikasjonspråk. En del kommunikasjonsøvelser skal derfor foregå på engelsk. Studentene skal ha god kunnskap om grupper politiet møter i ulike situasjoner og være bevisst egne holdninger og atferd, slik at de er i stand til å håndtere situasjoner og personer på en konfliktdempende og respektfull måte.

Utførelsen av politiyrket medfører psykiske og fysiske påkjenninger. I tillegg til å ivareta publikums sikkerhet skal derfor studentene tilegne seg kunnskaper om, ferdigheter og holdninger til ivaretagelse av egen helse, miljø og sikkerhet.

Forebyggende oppgaver

Hensikten med hovedområdet er at studentene skal tilegne seg kunnskaper om og ferdigheter i ulike forebyggende strategier. Studentene skal være i stand til å begrunne strategivalg og gjennomføre praktisk forebyggende arbeid innenfor alle arbeidsfelt i politiet. De skal tilegne seg kunnskaper om regelverk som

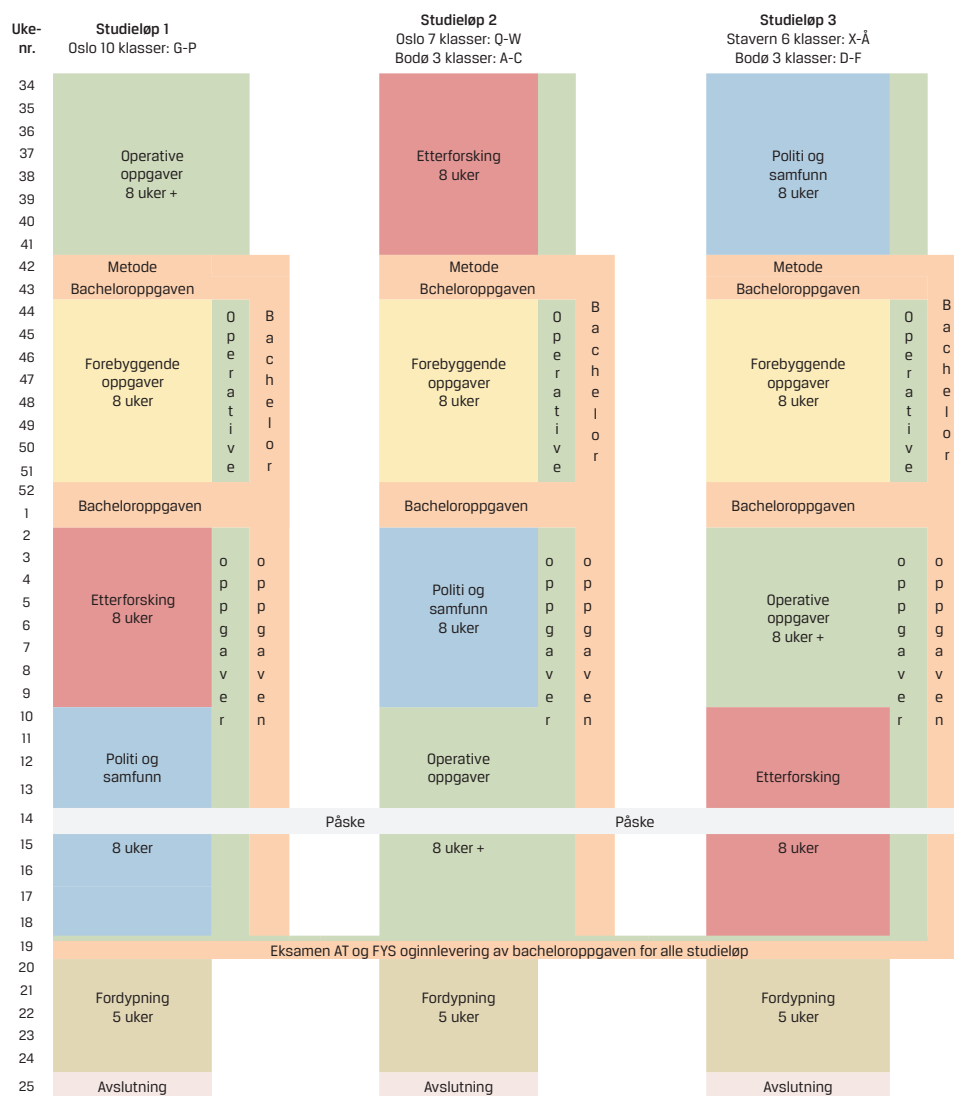
pålegger politiet ansvar for tverretatlig samarbeid, bli i stand til å delta i slikt samarbeid og reflektere over utfordringer knyttet til dette. Forebyggende arbeid blant barn og unge skal vektlegges.

Det er vesentlig at politiet har kunnskap om aktuelle straffereaksjoner og hvordan straff gjennomføres. Studentene skal tilegne seg kunnskap om straffens individuelle og samfunnsmessige formål og betydning.

Etterforskning

Hensikten med hovedområdet er at studentene skal tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger slik at de kan avdekke, stanse og forfølge straff bare forhold. De skal være i stand til å planlegge, gjennomføre, dokumentere og evaluere etterforskning på generelt nivå, samt kunne gjennomføre etterforskning i samsvar med lover og forskrifter, menneskerettighetene og sentrale rettssikkerhetsprinsipper. Videre skal studentene kunne basere teknisk og taktisk etterforskning på gyldig kunnskap. Emnet skal omfatte hele straffesakskjeden. De skal videre kunne vurdere metodebruk og egne arbeidsmåter ut fra gjeldende regelverk og yrkesetisk fundament.

Figuren visualiserer studieåret i B3. Endringer kan bli foretatt.

Organisering og arbeidsformer²

Bachelorutdanningen går over tre år og har et samlet omfang av 180 studiepoeng. Utdanningen organiseres på følgende måte:

- Første studieår gjennomføres ved høgsolen. Studentene tilegner seg grunnleggende forståelse av yrket og utvikler en faglig plattform for videre læring.
- Det andre studieåret er et praksisår og gjennomføres i et politidistrikt. Studentene deltar i ulike deler av politiets arbeid og får opplæring og veiledning i arbeidet.
- Tredje studieår gjennomføres ved høgsolen. Studentene bearbeider og videreutvikler sine erfaringer og gis mulighet for faglig fordypning, kritisk refleksjon og bevisstgjøring av holdninger og verdier.

I første studieår skal studentene tilegne seg grunnleggende kunnskaper i det enkelte fag og emne og gradvis bli i stand til å se tverrfaglige sammenhenger. I andre studieår skal studentene tilegne seg erfaringer fra praktisk politiarbeid i samhandling med erfarne tjenestemenn. I siste studieår vektlegges integrering av kunnskaper og ferdigheter fra alle studieårene. Det skal legges vekt på studentaktive læringsformer og samarbeidslæring.

Politiets arbeid skal utføres i henhold til en rekke lover, forskrifter, instruksjoner og retningslinjer og rundskriv. Undervisningen vil i stor grad omhandle nevnte kilder. Det forutsettes at studentene gjør seg kjent med disse.

Studentene skal i studiet arbeide med en større individuell oppgave knyttet til hovedområdet Forebyggende oppgaver. Bacheloroppgaven skal være utviklingsrettet og synliggjøre sammenheng mellom teori og praksis. Studentene skal vise evne til å analysere faglige problemstillinger på en systematisk og reflektert måte. Forberedelse til arbeidet begynner i B1. Det gis opplæring i oppgaveskriving og veiledning av bacheloroppgaven i B3. Bacheloroppgaven ferdigstilles mot slutten av siste semester i B3.

² Se Forskrift om studier og eksamen ved Politihøgskolen.

Studentene skal i løpet av utdanningen gjennomføre et valgfritt emne med et omfang av 6 studiepoeng. Styret fastsetter hvilke valgfrie emner som tilbys.

Studentene organiseres i basisgrupper første og tredje studieår.

Den elektroniske læringsplattformen It's Learning brukes som kommunikasjons- og informasjonskanal for all faglig aktivitet.

Emneplanen gjelder for alle studiesteder. Gjennomføring av undervisningen på studiestedene kan organiseres på ulike måter innen emneplanens rammer.

Hvis ikke annen beskjed er gitt, skal studentene bære uniform i undervisningen. Det organiseres enkelte obligatoriske «mønstringer» i forbindelse med kontroll av uniform og oppstillinger.

Arbeidskrav må være godkjent før studentene kan fremstille seg til eksamen. Arbeidskrav kan være deltakelse i undervisning/praksis eller krav til godkjent nivå på innleverte oppgaver og ferdighetsprøver. I enkelte emner er det satt krav til obligatorisk deltakelse. Obligatorisk deltakelse regnes som et arbeidskrav.

B3 bygger på B1 og B2. I B3 skal studentene hovedsakelig arbeide med ett hovedområde av gangen. Hver modul avsluttes med eksamen. Av praktiske hensyn kan rekkefølgen av hovedområdene variere mellom studiestedene og mellom klasser på ett studiested.

Vurdering¹

Vitnemål tildeles studenter som har fullført utdanningen med bestått resultat. I dette ligger at de har bestått alle eksamener og er funnet skikket til tjeneste i politi- og lensmannsetaten. Vurderingsformene skal være varierte og gi grunnlag for å vurdere studentenes kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse, samt muntlig og skriftlig fremstillingsevne.

³ Se Forskrift om studier og eksamen ved Politi- og lensmannsetaten.

HOVEDOMRÅDE	EMNE	EMNEKODE	ARBEIDSKRAV	EKSAMEN
Politi og samfunn	Forvaltningsrett og privatrettslige emner	FOB310		Eksamen (S)
	Kriminologi	KRIM310		Eksamen (S)
	Yrkesetikk	YRK310		Eksamen (H)
Metode	Vitenskapsteori og forskningsmetode	U-VITF320		Bacheloroppgaven (H)
	Politiets datasystemer	POLD320	Obligatorisk deltakelse	Eksamen (S)
Operative oppgaver	Kommunikasjon og konflikthåndtering	U-KKH330	Obligatorisk deltakelse	Eksamen med U-KRIM330 (M)
	Politioperative disipliner	SERT331/ SERT332	Obligatorisk deltakelse og godkjent test	Eksamen (P)
	Arrestasjonsteknikk	AT330	Obligatorisk deltakelse	Eksamen (PM)
	Fysisk trening	FYS330	Obligatorisk deltakelse	Eksamen (P)
	Kriminologi	U-KRIM330		Eksamen med U-KKH330 (M)
Forebyggende oppgaver	Kriminalitetsforebyggende poolitiarbeid	U-FORP340		Eksamen (H)
	Kriminologi	U-KRIM340		
	Strafferett/straffeprosess	U-STR340		
	Forvaltningsrett	U-FORV340		
	Bacheloroppgaven	OPPG300		
Etterforskning	Strafferett og straffeprosess	U-STR350	Individuelt skriftlig arbeid	Eksamen (M)
	Kriminalteknikk	U-KRI350		
	Rapport- og etterforsningslære	U-REL350	Skriftlig gruppearbeid	
	Psykologi	U-PSY350		
Fordypning (velger bare ett emne)	Etterforskning av branner	ETFB350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)
	Etterforskning av miljøkriminalitet	ETFM350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)
	Etterforskning av økonomisk kriminalitet	ETFØ350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)
	Etterforskning av vinningskriminalitet	ETFVI350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)
	Etterforskning av narkotikakriminalitet	ETFN350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)
	Etterforskning av voldskriminalitet	ETFVO350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)
	Etterforskning av seksuelle overgrep	ETFS350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)
	Etterforskning av trafikksaker	ETFT350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)
	Elektroniske spor	ETFE350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)
Operativ kriminalanalyse	ETFK350	2 arbeidskrav	Gruppeeksamen (M)	

Karakterskala

Politihøgskolen benytter bokstavkarakterer fra A til F. A til E er bestått, mens F er ikke-bestått. Under følger en generell beskrivelse av vurderingskriteriene.

Symbol	Betegnelsen	Generell, kvalitativ beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Hjelpemidler

Det er i alle emner tillatt å benytte følgende ordlister;

Hellevik, A., Søyland, A., & Rauset, M. (2012). *Nynorsk ordliste* (11. utg.). Oslo: Samlaget.

Hjulstad, H. & Sødal, L. (2006). *Bokmålsordliste: Ordbok for skoleverket* (2. utg.). Oslo: Samlaget.

I de juridiske emnene er følgende hjelpemidler tillatt:

Norges Lov (siste utgave), *Særtrykk av straffeloven, straffeprosessloven, politiloven, forvaltningsloven og påtaleinstruksen*.

Hovedområde: Politi og samfunn

Forvaltningsrett og privatrettslige emner FOP310: 5 studiepoeng

Kriminologi KRIM310: 3 studiepoeng

Yrkesetikk YRK310: 3 studiepoeng

Forvaltningsrett og privatrettslige emner (FOP310)

5 studiepoeng

I henhold til politiloven § 2 nr. 7, skal politiet utføre oppgaver som følger av lov eller sedvane. Til dette hører alminnelig forvaltningsrett. Forvaltningsrettslige områder som politiet har ansvar for fremgår blant annet av forvaltningsloven, våpenloven, lov om hittegods, utlendingsloven, passloven og brukthandelloven.

Politiets forvaltningsmessige gjøremål er med på å regulere borgernes atferd. Ved at borgerne gis rettigheter og/eller pålegges plikter, griper politiets forvaltningsmessige gjøremål i stor grad inn i borgernes rettsfære. Grunnleggende forståelse for de forvaltningsmessige prinsipper er derfor viktig for rettssikkerheten.

Under privatrettslige emner inngår forskjellige juridiske fag som ansees relevante for politiet, både i etterforskning, ordenstjeneste, forebyggende politiarbeid og i namsmannsfunksjonen. Håndtering av privatrettslige problemstillinger kan inngå i flere av politiets oppgaver. Privatretten er den del av rettssystemet som inneholder regler om de private, fysiske og juridiske personers rettigheter og plikter. Privatretten deles gjerne inn i formuerett, arverett, familierett og personrett og er den del av rettslæren som omhandler rettsreglene som regulerer dette. Eiendomsretten står sentralt innenfor dette instituttet. Privatretten omhandler rettsgoder som er strafferettslig vernet.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- alminnelig forvaltningsrett og om den forvaltningsrettslige lovgivning som direkte berører politiets arbeid
- utvalgte privatrettslige hovedregler som er relevante for politiets arbeid

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- behandle enkle forvaltningssaker i tråd med gjeldende rett på en effektiv måte og slik at den enkeltes rettigheter ikke krenkes
- drøfte utvalgte privatrettslige problemstillinger og ta standpunkt til om de er å anse som strafferettslig relevante eller om de må søkes løst i det sivile rettsapparat.

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- vise innsikt i sentrale forvaltningsrettslige og privatrettslige regler og hovedprinsipper av relevans for politiets arbeid
- vise innsikt i sammenhenger i rettssystemet, og forstå at reglene innenfor sivil- og strafferetten bygger på hverandre

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med emnet. I dette ligger deltakelse i undervisning, gruppearbeid og selvstudier.

Vurdering

Individuell skriftlig eksamen over 5 timer som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum

Auglend, R., Mæland, H. J. & Røsandhaug, K. (2004). *Politirett* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Pensum: Kap. 2.4, 12 og 14. (34 s.)

Bernt, J. F. (2009). Allmennhetens innsyn i det offentliges virksomhet: En oversikt. *Jussens Venner*, 44(5), 265-284.

Pensum: s. (269-278) og s.(281-284) (12 s.) *

Boger, H. (2013). *Tvungent psykisk helsevern*. (Rev. utg.).

Oslo: Politihøgskolen. Upublisert. (14 s.) *

Bunæs, R., Borge-Andersen, L., Dey, A. & Sundet, N. L. (2009).

Tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: Kap. 1.2, 2.1-2.2, 3.1-3.4. (45 s.) *

Collin-Hansen, R. (2013). *Innføring i barnerett for barnevernspedagoger*. Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: Kap.11.2, 11.5.1-11.5.3, 11.5.6, 11.5.10, 11.5.18, 11.7 (innledningen). (13,5 s.) *

Knoph, R., Lilleholt, K. & Andenæs, J. (2009). *Knophs oversikt over Norges rett* (13. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: Kap. 13, 15-16, 19-23, 35-39, 41 (I-III og V-VI), 47 (I), 48 (I-VI), 50, 51 (VIII), 52-54, 57, 63-66 (162 s.)

Vevstad, V. (Red.). (2010). *Utlendingsloven: Lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her: Kommentartutgave*. Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: s. 35 (avsnitt 1), s. 66-68 (avsnitt 1, 3 og 4), s. 85-86 (avsnitt 14), s. 99-100 (avsnitt 1), s. 690 (avsnitt 2, bare første setning), s. 112 (avsnitt 2, bare setningene 1-5), s. 121-122 (avsnitt 2 og 3, bare setningene 1-5), s. 154-155 (avsnitt 1 og 2), s. 303 (avsnitt 1 og 2), s. 347-348 (avsnitt 3), s. 371-372 (avsnitt 2), s. 400 (avsnitt 2 og 3), s. 409-410 (avsnitt 4), s. 422 (avsnitt 1, 2 og 3), s. 447 (avsnitt 1, bare første setning), s. 448 (avsnitt 1), s. 597 (avsnitt 1) (ca. 22 s.) *

Totalt: 305 sider.

* Trykkes i kompendium som kan kjøpes på studiestedet.

Kriminologi (KRIM310)

3 studiepoeng

Kriminologi under hovedområdet Politi og samfunn tar opp sentrale temaer som avvik, kriminalitet og sosial kontroll, bruk av kriminalstatistikk, organisert kriminalitet, vold i nære relasjoner, samfunnets syn på ofre og politiets møter med ofre for lovbrudd. Kriminologien stiller spørsmål ved hvilke handlinger som defineres som kriminalitet, og problematiserer den sosiale kontrollens virkninger – og forholdet mellom individ og samfunn.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- kriminalitet og sosial kontroll
- muligheter og begrensninger ved bruk av kriminalstatistikk
- organisert kriminalitet
- vold i nære relasjoner
- samfunnets syn på ofre og politiets utfordringer i møter med ofre

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- drøfte kriminalitet og sosial kontroll
- drøfte og anvende kriminalstatistikk
- drøfte organisert kriminalitet
- drøfte sentrale problemstillinger knyttet til vold i nære relasjoner
- drøfte samfunnets syn på ofre og politiets dilemmaer i møter med ofre for lovbrudd

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- drøfte sentrale dilemmaer rundt kriminalitet, sosial kontroll, organisert kriminalitet, vold i nære relasjoner, samfunnets syn på ofre og politiets møter med ofre
- anvende kriminologi i kunnskapsbasert politiarbeid

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 90 timer med emnet. I dette ligger deltakelse i undervisning, gruppearbeid og selvstudier.

Vurdering

Individuell skriftlig eksamen over 3 timer som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum

- Aas, G. (2013). *Politiets erfaringer med, og håndteringer av, volden i nære og familiære relasjoner*. Oslo: Politi­høgskolen. Upublisert. (40 s.) *
- Christie, N. (1986). The ideal victim. I E. A. Fattah (Red.), *From crime policy to victim policy: Reorienting the justice system* (s. 17-30). London: Macmillan. (13 s.) *
- Hauge, R. (2001). *Kriminalitetens årsaker: Utsnitt av kriminologiens historie* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget. Pensum: Kap. 1 (8 s.) *
- Larsson, P. (2008). *Organisert kriminalitet*. Oslo: Pax. Pensum: Kap. 1 (21s.) *
- Nafstad, I. (2011). Rusbrukere i det offentlige rom i Oslo: De kriminelle kroppene. *Materialisten: Tidsskrift for forskning, fagkritikk og teoretisk debatt*, 38(1), 26-48. (21 s.) *
- Schafft, A. (2007). Kriminalitet, sosial bakgrunn og kontroll. I L. Finstad & C. Høigård (Red.). *Kriminologi* (s. 116-129). Oslo: Pax (13 s.) *
- Thorsen, L. R., Lid, S. & Stene, R. J. (2009). *Kriminalitet og rettsvesen 2009*. Oslo: Statistisk sentralbyrå. Pensum: Kap. 3 (s. 17-25), 5, 11 og 12. (38 s.) *

Totalt: 154 sider.

* Trykkes i kompendium som kan kjøpes på studiestedet.

Yrkesetikk (YRK310)

3 studiepoeng

Politiet har som den eneste profesjon, myndighet til å utøve fysisk makt og inngripen overfor borgerne. Samtidig er samspill med mennesker en kjerne i politiarbeid. Dette stiller særskilte krav til polititjenestemannens evne til etisk refleksjon over egen yrkesutøvelse. Det å lære etikk er noe annet enn å lære tekniske ferdigheter eller vitenskapelig teori. Det handler om å utvikle årvåkenhet omkring hva som er rett og galt, rettferdig og urettferdig. Disse spørsmålene er spesielt viktige i polityrket, der møter mellom mennesker står sentralt. Etikk dreier seg om å se hva som står på spill i de situasjoner der politiet velger å gripe inn med makt overfor borgerne og der det gjelder å finne veier ut av etisk problematiske eller fastlåste situasjoner.

Etikkens utgangspunkt vil alltid være erfaringen. Det er spesielt viktig å knytte etikken til studentenes egen livserfaring, og gjennom dette bidra til å utvikle evne til å bli oppmerksom på etiske utfordringer og problemstillinger i politiarbeidet. Emnet yrkesetikk skal bidra til å fremme refleksjon over hva det innebærer å utføre etisk kyndig og dugelig praksis.

Emnet skal tjene to hovedhensikter: For det første skal det bidra til å gi forutsetninger for dannelse og moralsk utvikling, og for det andre skal det gi innblikk i etiske hensyn og verdier som er nedfelt i politiets regelverk.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- hvordan noen moralfilosofiske problemstillinger kan være relevant for utøvelsen av polityrket
- konsekvensetikk, nærhetsetikk, pliktetikk og dydsetikk
- etiske problemstillinger som er knyttet til politiets yrkesutøvelse

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- reflektere over etiske hensyn og verdier som ligger til grunn for lovverk som regulerer politiets virksomhet
- reflektere over etiske dilemma med erfaring fra praksisfeltet
- diskutere sentrale begrep innenfor etikken som fagfelt

- anvende slike begrep til å reflektere over situasjoner og handlingsvalg i politiets praktisk yrkesutøvelse, spesielt knyttet til respekt for menneskets integritet og rettigheter
- identifisere etiske dilemmaer

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- utøve politiyrket på en etisk forsvarlig måte og innenfor gjeldende lover og instruksjer
- reflektere over forholdet mellom allmenne etikk og profesjonsetikk knyttet til politiets profesjon
- se helhetlig på mennesket og respektere dets integritet og rettigheter
- utøve skjønnsutøvelse og dømmekraft og forstå betydningen av å kvalitetssikre dette
- forstå sitt personlige ansvar for å vedlikeholde egen moralsk integritet/standard

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 90 timer med emnet. I dette ligger deltagelse i undervisning, gruppearbeid og selvstudier. Undervisningen tar utgangspunkt i alminnelige praksissituasjoner (case) med etiske problemstillinger.

Vurdering

Individuell skriftlig hjemmeeksamen over 2 dager som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum

Christoffersen, S. A.(Red.). (2011). *Profesjonsetikk: Om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: Kap. 1, 2 (s. 53-59), 3-4 og 5 (s. 135-141) (84 s.)

Graver, H. P. (2011). *Hva er rett*. Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: Kap. 7 (19 s.) *

Henriksen, J-O. & Vetlesen, A. J. (2006). *Nærhet og distanse: Grunnlag, verdier og etiske teorier i arbeid med mennesker* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Pensum: Kap.11 (s. 161-171), 13(s. 192-203), 14(s. 204-212) og 15(s. 217-221) (46 s.) *

Hoel, L. (2013). *Politiarbeid i praksis*. Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: Kap. 3(s. 69-85) og 7(s. 141-150) (25 s.) *

Kvalnes, Ø. (2008). *Se Gorillaen!: Etikk i arbeidet* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: Kap. 2 (s. 56-63) (7 s.) *

Totalt: 181 sider.

* Trykkes i kompendium som kan kjøpes på studiestedet.

Hovedområde: Metode

Vitenskapsteori og forskningsmetode U-VITF320: 2 studiepoeng

Politiets datasystemer POLD320: 2 studiepoeng

Vitenskapsteori og forskningsmetode (U-VITF320)

2 studiepoeng

Vitenskapsteori og forskningsmetode har to hovedfokus. Det ene fokuset rettes mot vitenskapelig forskning i tradisjonell forstand, og det andre mot hvordan man gjennom systematiske undersøkelser av egne erfaringer, kan utvikle større bevissthet om egen praktisk yrkeskunnskap. Vitenskapsteori og forskningsmetode skal gi studentene forståelse for politiarbeidets kunnskapsgrunnlag, med et spesielt fokus på erfaringskunnskap. Emnet skal støtte gjennomføringen av bacheloroppgaven, samt stimulere studentene til kritisk refleksjon over vitenskapelige undersøkelser. Videre skal emnet gi et grunnlag for studentens videreutvikling av egen yrkeskunnskap.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- ulike vitenskapssyn og vitenskapelig tenkemåte
- forskningsmetoder
- sentrale former for kunnskap i politiarbeid
- hvordan vitenskapelighet påvirker politiets praksis

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- gjennomføre en vitenskapelig undersøkelse knyttet til eget arbeid som politi
- beskrive og reflektere over viktige fenomener som gjør seg gjeldende i politiets praksis
- redegjøre for og reflektere over det metodiske grunnlaget i bacheloroppgaven

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- lese og forstå forskningslitteratur
- vite hva som gjør vitenskapelige undersøkelser pålitelige
- reflektere over ulike dilemmaer ved å forske i eget praksisfelt
- forstå betydningen av å utfordre egen forforståelse i utøvelsen av politipraksis, så vel som vitenskapelig praksis

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 60 timer med emnet. I dette ligger deltakelse i undervisning, veiledning og selvstudier.

Undervisningen knyttes spesielt til studentenes arbeid med bacheloroppgaven og det forventes at studentene arbeider med emnet opp mot egen bacheloroppgave.

Vurdering

Vurdering i vitenskapsteori og forskningsmetode knyttes til bacheloroppgaven.

Pensum

Aadland, E. (2011). «Og eg ser på deg...» *Vitenskapsteori i helse- og sosialfag* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
Pensum: Kap. 3 (s. 68-86) (19 s.) *

Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (5. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
Pensum: Kap. 3 (s. 51-52 og 56-61), 4 (s. 72-80), 7 (s. 111-120) og 8 (s. 125-136) (38 s.) *

Klausen, R. K. (2012). Den poetiske innsikten i praksis.
Om å skrive gode faglige essay. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 9(2), 164-170. (7 s.) *

Nyeng, F. (2012). *Nøkkelbegreper i forskningsmetode og vitenskapsteori*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 10 og 11 (13 s.) *

Rachlew, A. (2010). Å forske på sine egne: Metodiske og etiske utfordringer knyttet til forskning på egen profesjon.
I T. Myklebust & G. Thomassen (Red.), *Arbeidsmetoder og metodearbeid i politiet* (s. 127-149). (PHS Forskning, 2010:3). Oslo: Politihøgskolen. (21 s.) *

Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere*. Oslo: Gyldendal Akademisk
Pensum: Kap. 5, 8 (s. 58-65) og 9 (s. 66-70) (28 s.) *

Totalt: 126 sider

* Trykkes i kompendium som kan kjøpes på studiestedet.

Politiets datasystemer (POLD320)

2 studiepoeng

Politiets datasystemer har fokus på bruk og forståelse av de datasystemer som politiet benytter i sitt daglige virke. Systemene er nødvendige for å kunne arbeide med straffesaker, dokumentere operativ innsats og behandle etterretningsopplysninger. Kunnskap om bruk av disse systemene er vesentlig i politiets arbeid med å forebygge, avdekke og stanse kriminell virksomhet, samt forfølge straff bare forhold. Sentralt i emnet er bruk av etterretningsregisteret Indicia.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- instruksjer og regelverk for bruk av etterretnings-systemet Indicia
- registrering av hendelser og tolkning av søkeresultater fra Indicia
- prosjektmodul for etterforskning

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- registrere data i Indicia
- søke frem nasjonal etterretningsinformasjon og informasjon fra politiets systemportefølje
- tolke innhentet systeminformasjon fra politi-systemene

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- delta i prosjektorganisert etterforskning, gjennom bruk av prosjektstyringsverktøyene i Indicia
- vise innsikt i yrkesetiske retningslinjer og personvern rundt bruk av Indicia

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 60 timer med emnet. I dette ligger undervisning, praktiske oppgaver og selvstudier. Bruk av datarom er sentralt.

Arbeidskrav

- Obligatorisk deltagelse

Vurdering

Individuell skriftlig eksamen over 1 time som vurderes til bestått/ikke bestått.

Pensum

Kripos. (2007). *Midlertidig instruks for bruk av Indicia*. Oslo:
Kripos. (8 s.)

Instruksen gjøres tilgjengelig på ITL

Totalt: 8 sider.

Hovedområde: Operative oppgaver

Kommunikasjon og konflikthåndtering U-KKH330: 5 studiepoeng (KKH)

Politioperative disipliner SERT331/SERT332: 4 studiepoeng (SERT)

Arrestasjonsteknikk AT330: 2 studiepoeng (AT)

Fysisk trening FYS330: 2 studiepoeng (FYS)

Kriminologi U-KRIM330: 1 studiepoeng (KRIM)

Innledning

I Operative oppgaver skal studentene tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger slik at de er i stand til å utføre oppgaver som tilligger «første enhet på stedet».

Studentene skal ha god kunnskap om grupper politiet møter i ulike situasjoner og være bevisst egne holdninger og atferd, slik at de er i stand til å håndtere situasjoner og personer på en konfliktdependende og respektfull måte.

Studentene skal tilegne seg kunnskap om og trene på kommunikasjon og konflikthåndtering i situasjoner som spenner fra ordinære ordensoppdrag til mer tilspissede og krevende situasjoner. Innsatsen ved denne typen oppdrag forutsetter kunnskaper og ferdigheter om politioperative metoder, livreddende førstehjelp, kommunikasjon og konflikthåndtering, polititaktikk, bevissikring, arrestasjonsteknikk, god fysisk form, med mer.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt hovedområde kunnskap om

- kommunikasjon og kommunikasjonsprosessen (KKH)
- konflikt, konfliktutvikling og konflikthåndtering (KKH)
- psykologiske prosesser som påvirker situasjonsvurdering og beslutningstaking i operative situasjoner (KKH)
- politioperative arbeidsoppgaver, planverk og direktiver (SERT)
- politiets skytevåpen og gjeldende instruksjoner (SERT)
- hjertestarter og relevante teknikker for gjenoppliving (SERT)
- tekniske momenter ved anvendelse av ulike pågripelses- og nødvergeteknikker (AT)
- hjemmelsgrunnlag og risiko ved fysisk maktutøvelse (AT)

- generelle og helsemessige gevinster av fysisk trening og variert kosthold (FYS)
- politiets rolle, politikultur og maktutøvelse (KRIM)
- ulike gruppers forventninger til politiets opptreden (KRIM)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt hovedområde

- kommunisere hensiktsmessig med personer med ulike forutsetninger og behov, for eksempel barn, psykisk syke og personer med ulik kulturell bakgrunn (KKH)
- anvende og begrunne ulike kommunikasjonsformer og drøfte disse i lys av teori (KKH)
- identifisere og analysere sentrale problemstillinger

- knyttet til konflikthåndtering og bruk av makt (KKH)
- anvende og begrunne ulike strategier for å forebygge og dempe konflikter (KKH)
- kommunisere med publikum på situasjonstilpasset engelsk (KKH)
- anvende situasjonsvurdering (SERT)
- utføre grunnleggende polititaktikker og -teknikker (SERT)
- behandle og bruke politiets tjenestevåpen på IP4 nivå (SERT)
- behandle og bruke politiets materiell på en ansvarlig og forsvarlig måte (SERT)
- ivareta sikkerheten for alle parter under politiaksjoner og -operasjoner (SERT)
- anvende og begrunne pågripelses- og nødverge-teknikker i ulike operative sammenhenger og i samsvar med maktpyramiden (AT)
- anvende faglig kunnskap og relevante ferdigheter i egen trening (AT og FYS)
- begrunne sin fysiske trening ut fra yrkesrelaterte behov (FYS)

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt hovedområde

- planlegge, gjennomføre og evaluere ordensoppdrag med bruk av lempeligste maktmiddel i tråd med etiske og juridiske retningslinjer og lovverk (KKH)
- videreutvikle egen kompetanse innen kommunikasjon og konflikthåndtering gjennom kunnskapsbasert erfaringslæring (KKH)
- delta i ulike politiaksjoner og operasjoner i samsvar med gjeldende lovverk, instruksjoner og planverk (SERT)

- utføre fysiske pågripelser på en forsvarlig og hensiktsmessig måte og i samsvar med gjeldende instruksjoner, regelverk og etiske retningslinjer (AT)
- sette egen livsstil i sammenheng med en god og sikker yrkesutøvelse (FYS)
- reflektere rundt relevante problemstillinger knyttet til helsefremmende livsstil (FYS)
- drøfte politiets funksjon, oppgaver og opptreden overfor ulike grupper i samfunnet (KRIM)

Organisering og arbeidsmåter

Kommunikasjon og konflikthåndtering (KKH), Politioperative disipliner (SERT) og Kriminologi (KRIM) gjennomføres i hovedområdet. Hovedtyngden av Politioperative disipliner (SERT) gjennomføres i løpet av 3 uker i leir. Arrestasjonsteknikk (AT) og Fysisk Trening (FYS) er gjennomgående emner hele studieåret fordi studentene skal videreutvikle praktiske og tekniske ferdigheter ut fra behov i operativ tjeneste. Operativ situasjonstrening gjennomføres hele studieåret.

Det forventes at studentene arbeider cirka 420 timer i dette hovedområde. I dette ligger deltakelse i undervisning, gruppearbeid, praktiske øvelser, selvstudier og egentrening. Det legges opp til studentaktive arbeidsmåter. Før leiroppholdet gjennomfører studentene en test i situasjonsvurdering.

Arbeidskrav i KKH330:

- Obligatorisk deltakelse i praktiske øvelser og all undervisning som krever samhandling

Arbeidskrav i SERT331 og SERT332:

- Obligatorisk deltakelse i undervisning angående

- våpeninstruks og Operativ temadag
- Obligatorisk deltakelse i simulatortrening
- Bestått test i situasjonsvurdering
- Obligatorisk deltakelse (100 %) i leir

Arbeidskrav i AT330:

- Obligatorisk deltakelse i all AT- undervisning

Arbeidskrav i FYS330:

- Obligatorisk deltakelse
- Obligatorisk deltakelse i Operativ situasjonstrening

Vurdering

KKH: Individuell muntlig eksamen som vurderes i henhold til gradert karakterskala A-F. Studentene kan bli vurdert i pensum tilhørende U-KRIM330 under eksamen i dette emnet.

SERT: Individuell praktisk eksamen: Godkjenningsprøve i politiets skytevåpen (pistol og MP 5) vurderes til bestått/ ikke bestått.

AT: Praktisk/muntlig eksamen som vurderes i henhold til gradert karakterskala A-F.

FYS: Individuell praktisk eksamen der studentene blir prøvd i maksimal styrke (benkpress; 30 % av karakter), utholdende styrke (kroppsheving i bom; 30 % av karakter) og utholdenhet (3000 meter; 40 % av karakter). Alle deleksamenene må gjennomføres samme dag. Eksamen vurderes i henhold til gradert karakterskala A-F.

- **KRIM:** Studentene kan bli vurdert i pensum tilhørende dette emnet under eksamen i Kommunikasjon og konflikthåndtering (U-KKH330)

Pensum

KKH:

Brun, W. & Kobbeltveit, T. (2006). Beslutningstaking i operative situasjoner (2. utg.). I J.Eid & B.H. Johnsen (Red.), *Operativ psykologi* (s. 155-179). Bergen: Fagbokforlaget. (23 s.) *

Dahlberg, S. & Olofsson, B. (2004). Förhandling i kris-situationer. I S.-Å. Christianson & P. A. Granhag (Red.), *Polispsykologi* (s. 171-193). Stockholm: Natur och Kultur. Pensum: Kap. 10 (22 s.) *

Ekeland, T.-J. (2004). *Konflikt og konfliktforståelse: For helse- og sosialarbeidere*. Bergen: Gyldendal akademisk. Pensum: Kap. 6 (24 s.) *

Lagestad, P. (Red.). (2012). *Kommunikasjon og konflikthåndtering: Publikumsrettet arbeid i et politifaglig perspektiv*. Oslo: Gyldendal akademisk. Pensum: Kap. 2-4 og 6-9 (145 s.)

Miller, L. (2006). *Practical police psychology: Stress management and crisis intervention for law enforcement*. Springfield: Charles C Thomas. Pensum: Kap. 2 (s. 21-29) (9 s.) *

Røkenes, O. H & Hanssen, P.-H. (2012). *Bære eller bryte: Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget. Pensum: Kap. 7 (26 s.) *

Totalt: 249 sider.

SERT:

Edvinsen, K. (2012). *Ordenstjeneste* (2. utg.). Høvik: Vett & Viten.
Pensum: Kap. 9 (16 s.) og 13 (53 s.)

Totalt 58 sider.

AT:

Lie, A. L. & Lagestad, P. (2011). *Arrestasjonsteknikk* (2. utg.). Oslo: Gyldendal.
Pensum: s. (8-18), (58-59), (64-82), (88-90), (96-102), (116-120), (126-128), (130-132), (134-139), (146-150), (172-183) og (195-199) (79 s.)

Totalt: 79 sider.

FYS:

Bahr, R. (Red.). (2009) *Aktivitetshåndboken: Fysisk aktivitet i forebygging og behandling*.

Hentet fra <http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/aktivitetshandboken-fysisk-aktivitet-i-forebygging-og-behandling/Publikasjoner/aktivitetshaandboka.pdf>
Pensum: Kap. 1 (s. 8-16), 2 (s. 37-42), 8 (s. 122-124 og 127-131), 10 (s.142-148) og 46 (s.602-606) (36 s.) *

Enoksen, E. & Tønnesen, E. (2007). *Styrketrening: Treningssprinsipper, retningslinjer og metoder for styrketrening*. I E., Enoksen, E., Tønnesen, E. & L.I., Tjelta, (Red.), *Styrketrening: I individuelle idretter og ballspill* (s.82-127). Høyskoleforlaget: Kristiansand. (40 s.) *

Garthe, I., Helle, C. (Red.). & Raastad, T. (2011). *Idrettssnærning*. Gyldendal: Oslo.
Pensum: Kap 4 (s.48-53), 5 (s. 64-72), 6 (s.79-83), 7 (s. 94-99), 9 (137-138) og 10 (148) (29 s.) *

Gjerset, G., Holmstad, P., Raastad, T., Haugen, K. & Giske, R. (2012). *Treningslære* (4. utg.). Oslo: Gyldendal Undervisning.
Pensum: s. (171-176) og (570-584) (21s.) *

Kenttä, G. & Svensson, M. (2008). *Idrottarens återhämtningsbok: Fysiologiska, psykologiska och näringsmässiga fakta för snabb och effektiv återhämtning*. SISU: Stockholm.
Pensum: (s. 147-149) (3 s.) *

Totalt 129 sider.

KRIM:

Aas, G. (2010). *Politisosiologi som forskningstradisjon*. I H. I. Gundhus, K. Hellesø-Knutsen & C. T. Wathne (Red.), *Politivitenskap på egne ben?: En essaysamling* (s. 159-188). (PHS forskning, 2010:1). Oslo: Politihøgskolen. (29 s.) *

Holmberg, L. (1999). *Politiets skøn i rettsociologisk belysning* (Avhandling (ph.d.), Det juridiske fakultet, Københavns Universitet).
Pensum: Kap. 10 (23 s.) *

Klockars, C. B. (1985). *The idea of police*. Beverly Hills: Sage.
Pensum: Kap. 1 (11 s.) *

Westley, W. (2005). *Responsibilities of the police*. I T. Newburn (Red.), *Policing: Key readings* (s. 137-140). Cullompton: Willan. (3 s.) *

Totalt: 66 sider.

* Trykkes i kompendium som kan kjøpes på studiestedet.

Hovedområde: Forebyggende oppgaver

Forebyggende oppgaver FORB340: 9 studiepoeng

Bacheloroppgaven OPPG300: 4 studiepoeng fra hovedområdet inngår i bacheloroppgaven

Forebyggende oppgaver (FORB340)

9 studiepoeng

Politiet skal forebygge kriminalitet ved å iverksette tiltak før et mulig lovbrudd blir begått eller skade oppstår. Dette arbeidet skal være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelig velferd for øvrig.

I Forebyggende oppgaver skal studentene arbeide med kunnskapsbasert, forebyggende politiarbeid. Arbeidet skal være lokalt forankret og primært rettet mot hverdagskriminalitet. Det skal også være fokus på barn og unge og samarbeidende etater.

Innen det kriminalitetsforebyggende politiarbeidet skal studentene lære om ulike kriminalitetsforebyggende perspektiver og metoder. For å arbeide forebyggende er det viktig å forstå avviksproduksjon og utstøtingsmekanismer i samfunnet. I kriminologi drøftes ungdom, avvik, marginalisering, stigmatisering og utstøting, samt straff og alternativer til straff. Fra et juridisk, forebyggende perspektiv vil det legges vekt på aktuelle rettsregler i strafferett/straffeprosess, politiloven og deler av forvaltningsretten som underbygger perspektivet.

Dette emnet vil bidra til at studentenes erfaringer fra B2 kan settes inn i et større forebyggende perspektiv.

Følgende inngår i emnet:

- Kriminalitetsforebyggende politiarbeid U-FORP340: 4 studiepoeng
- Kriminologi U-KRIM340: 2 studiepoeng
- Strafferett/straffeprosess U-STR340: 2 studiepoeng
- Forvaltningsrett U-FORV340: 1 studiepoeng

- **Bacheloroppgaven OPPG300: 4 studiepoeng fra hovedområdet inngår i bacheloroppgaven**

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- de ulike perspektivene i det kriminalitetsforebyggende arbeidet
- samarbeidspartners rolle og funksjoner
- muligheter og utfordringer i politiets kriminalitetsforebyggende arbeid, samt gjennomføring og evaluering av dette arbeidet. Dette fordi «listen» av muligheter og utfordringer ikke er uttømmende
- ungdom, problematferd og kriminalitet
- avvik, marginalisering, stigmatisering og utstøting
- grunnleggende teorier om hvorfor samfunnet benytter straff og alternativer til straff
- tvangsinngrep etter politiloven og straffeprosessloven til bruk i forebyggende politiarbeid, samt kunnskap om straffereaksjonene og reaksjoner som ikke er straff
- rettsregler om taushetsplikt og opplysningsplikt til bruk i forebyggende arbeid

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- anvende og begrunne faglig kunnskap om de ulike perspektiver i det kriminalitetsforebyggende arbeidet
- drøfte mulighetene og utfordringene i politiets forebyggende arbeid, samt gjennomføringen og evalueringen av dette arbeidet
- drøfte problemstillinger i forhold til forebygging av kriminalitet hos ungdom
- drøfte konsekvenser av marginalisering, stigmatisering og utstøting
- drøfte hvorfor samfunnet straffer og alternativer til straff

- anvende rettsregler om tvangsinngrep etter politiloven og straffeprosessloven til bruk i forebyggende øyemed
- anvende rettsregler om taushetsplikt og opplysningsplikt i forebyggende arbeid

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- planlegge, gjennomføre og evaluere kunnskapsbasert forebyggende politiarbeid i tråd med tilegnet kunnskap, gjeldende rettsregler, retningslinjer og etiske krav.

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 390 timer med emnet. I dette ligger deltakelse i undervisning, gruppearbeid, selvstudier og arbeid med bacheloroppgaven* Studentene skal arbeide med en tverrfaglig bacheloroppgave som knyttes til hovedområdet Forebyggende oppgaver. Vitenskapsteori og forskningsmetode bidrar inn mot bacheloroppgaven.

*Informasjon om bacheloroppgaven ligger på It's Learning.

Vurdering

Individuell, skriftlig tverrfaglig hjemmeeksamen over to og en halv dag som inkluderer alle emner i hovedområdet og vurderes i henhold til gradert karakterskala A-F. Bacheloroppgaven vurderes i henhold til gradert karakterskala A-F.

Pensum

Kriminalitetsforebyggende politiarbeid:

Lie, E. M. (2011). *I forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Pensum: Alle kapitler, unntatt Kap. 8 (264 s.)

Kriminologi:

Aas, G., Runhovde, S., Strype, J. & Bjørgo, T. (Red.).(2010). *Trygghet i det offentlige rom: I åtte norske kommuner og bydeler* (PHS Forskning, 2010:7). Oslo: Politihøgskolen.
Pensum: (s. 19-37) og s. (77-83) (26 s.) *

Andenæs, J. (1994). *Straffen som problem*. Halden: Exil.
Pensum: Kap. 1, 3, 4 og 5. (41 s.)

Fauske, H. & Øia T. (2010). *Oppvekst i Norge* (2. rev. utg.) Oslo: Abstrakt.
Pensum: Kap. 6 (31 s.) *

Hauge, R. (2007). Stemping og stigmatisering. I L. Finstad & C. Høigård (Red.), *Kriminologi* (4. utg.). (s. 300-307). Oslo: Pax. (8 s.) *

Sahlin, I. (2001). Nolltoleransens stadsbild. I J. F. Pacheco (Red.), *Stadskultur* (s. 96-105). Lund: Lunds universitet. (10 s.) *

Strafferett/straffeprosess:

Auglend, R., Mæland, H. J. & Røsandhaug, K. (2004). *Politirett* (2.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
Pensum: s. (532-539) (7 s.)

Fredriksen, S. (2009). *Innføring i straffeprosess* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
Pensum: s. (118-120), (211-213) og (221-223) (6 s.)

Fredriksen, S. (2011). *Straffeprosessuelle tvangsmidler i et forebyggingsperspektiv*. Oslo: Politihøgskolen. Upublisert. (4 s.) *

Kippe, H. & Seiersten, A. (2004). *Alminnelig strafferett med innføring i spesiell strafferett* (2. utg.). Nesbru: Vett &

Viten.

Pensum: Kap. 2, 42-44 og 46 (37 s.)

Nilstad, M. & Nilsen, J. R. (2004). *Publikumsrettet politiarbeid: Generell del*. Nesbru: Vett & Viten.
Pensum: s. (85-158) (73 s.)

Forvaltningsrett:

Myhrer, T-G. (2011). *Vern eller hinder?: Taushetsplikten i det kriminalitetsforebyggende samarbeid mellom etatene*. Oslo: Politihøgskolen. Upublisert. (57 s.) *

Bacheloroppgaven:

Selvvalgt litteratur ca. 240 s.

Totalt: 816 sider.

* Trykkes i kompendium som kan kjøpes på studiestedet.

Hovedområde: Etterforskning

Etterforskning ETF350: 12 studiepoeng

Etterforskning (ETF350)

12 studiepoeng

I dette emnet skal studentene tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse slik at de får en forståelse av politiets arbeid med etterforskning av straffesaker. Etterforskning har som mål å avdekke, stanse og forfølge straff bare forhold, gjennom å sikre bevis som er egnet for en påtalemessig avgjørelse. Emnet bygger på tilegnet relevant kompetanse fra B 1 og B 2. Formålet i B3 er at studentene ut fra kritisk refleksjon skal forstå emnet i et tverrfaglig perspektiv, med særlig fokus på den innledende etterforskningsfasen.

Etterforskningen må gjennomføres i samsvar med lover og forskrifter, ivareta menneskerettighetene og følge sentrale rettssikkerhetsprinsipper. Arbeidsmetodene politiet bruker må sikre innhenting av pålitelig informasjon av god kvalitet. Kunnskap om psykologiske faktorer som kan innvirke på etterforskningen står derfor sentralt. Emnet inneholder tema som omhandler hele straffesakskjeden. Tilegnet kunnskap skal kunne brukes i praktisk etterforskning og begrunnes i gyldig teori.

Følgende inngår i emnet:

- Strafferett og straffeprosess U-STR350: 4 studiepoeng
- Rapport- og etterforsningslære U-REL350: 3 studiepoeng
- Psykologi U-PSY350: 3 studiepoeng
- Kriminalteknikk U-KRI350: 2 studiepoeng

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- målstyring, hypotesebruk i etterforskning, etterforskningsstrategier og arbeidsverktøy til bruk i etterforskningen
- spor og informasjon for bruk i bevisvurdering
- beslutnings- og påvirkningsprosesser
- hukommelse, vitnepsykologi og kognitive avhørsmetoder

- muntlig og skriftlig kommunikasjon og dokumentasjon
- teknologi og sosiale medier i etterforskningsarbeidet
- etterforskningsmetodene; avhør, elektroniske spor, vitnekonfrontasjoner, spaning, etterretning og operativ kriminalanalyse
- åstedssystematikk og kriminaltekniske undersøkelser av skytevåpen, trafikkulykker og dødsfall
- tvangsmidlene; pågrepelse, varetektsfengsling, ransaking, beslag, kroppslig undersøkelse utleveringspålegg, heftelse/båndlegging av formue
- inndragning
- dokumentinnsyn
- tilståelsesdom
- bevisvurdering
- sakkyndighet i etterforskning
- utvalgte emner fra straffeloven blant annet; vold i nære relasjoner, brann, etterlate noen i hjelpeløs tilstand, tvang og tvangsekteskap, frihetsberøvelse, menneskehandel, ran, bedrageri, korrupsjon, heleri, digitalt politiarbeid med utvalgte emner innen datakriminalitet og elektroniske spor, diskriminerende ytringer/handlinger, uforsiktig omgang med skytevåpen, bistand til rømning, falsk dokument, skadeverk, avvergingsplikt ved straffbare handlinger, trusler offentlig myndighet og beskyttelse av aktører i rettsvesen/offentlig undersøkelse
- straffebestemmelser innen; natur- og arbeidsmiljøkriminalitet

Ferdigheter

Studentene har etter endt emne ferdigheter i å kunne

- redegjøre for en målstyrt etterforskning i forhold til straffbarhetsvilkår, bruk av etterforskningsmetoder og psykologisk argumentasjon
- identifisere relevante spor og informasjon, og være i stand til å drøfte utnyttelsesmuligheten av disse
- redegjøre for etterforskningsmetoder som fremmer en påtalemessig avgjørelse og som kan tjene som forberedelse for rettslig behandling
- drøfte bevisenes verdi opp mot beviskravene i straffeprosessloven og kunnskap om påvirkningsfeller
- redegjøre for og benytte relevant juridisk- og psykologisk kunnskap i planlegging og gjennomføring av avhør
- redegjøre for og drøfte bruk av kognitive teknikker og hukommelsesfremmende metoder i avhørssituasjonen
- drøfte egen etterforskerrolle, samt beslutningsprosesser og påvirkningsfaktorer ved etterforskning

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- vise selvstendighet og god forståelse ved samhandling og teamarbeid
- utvise modenhet og fremstå med tilstrekkelig handlekraft
- opptre åpent og inkluderende og fremstå med integritet
- vise kritisk analytisk forståelse innen etterforskning
- ivareta etterforskning på en slik måte at hensynet til effektivitet, lover og regler, rettssikkerhet og menneskerettighetene følges
- reflektere over etterforskning i et tverrfaglig perspektiv ved å benytte kunnskap fra praktisisfeltet (B2) og teoretisk begrunnelse
- reflektere over relevante etiske problemstillinger ved etterforskning

- etablere forståelse for å søke ny kunnskap som er egnet for egenutvikling og generell metodeutvikling innen etterforskningsfaget
- formidle informasjon saklig og upartisk både muntlig og skriftlig også ved bruk av sosiale medier

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 360 timer med emnet. I dette ligger deltagelse i undervisning, e-læring, veiledning, gruppearbeid, øvelser og selvstudier.

Arbeidskrav

- Skriftlig gruppearbeid
- Individuelt skriftlig arbeid

Vurdering

Individuell muntlig eksamen som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Utgangspunktet for eksamen knyttes til en praktisk case.

Pensum

- Andenæs, J. & Andorsen, K.V. (2008). *Spesiell strafferett og formuesforbrytelsene*. Oslo: Universitetsforlaget.
Pensum: Kap. 13 (s. 130-135), Kap. 22, 28, 58 og 60 (36 s.) *
- Andenæs, J. & Myhrer T-G. (2009). *Norsk straffeprosess* (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
Pensum: Kap. 21 (8 s.) *
- Andersen, T. (2012). *Straffelova § 219: Om vold i nære relasjoner*. Oslo: Politihøgskolen. Upublisert (8 s.) *

Ask, K., Granhag, P.A., & Christianson, S.-Å. (2008). Falska minnen och falska erkännanden. I P.A. Granhag & S.-Å. Christianson (Red.). *Handbok i rättspsykologi* (s. 343-360) Stockholm: Liber. (17 s.) *

Askeland, I. R., Strand, A. & Sætre, I. (2002). Voldsutsatte kvinners erfaringer: Et bidrag til arbeid med menn som utøver vold. I M. Råkil (Red.), *Menns vold mot kvinner: Behandlingserfaringer og kunnskapsstatus* (s.65-76). Oslo: Universitetsforlaget. (11 s.) *

Bjerknes, O. T. & Johansen, A. K. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap.1 (s. 40-51), 2 (s. 52-59 og s. 71-81), 3 (s.102-103), 4 (s. 118-127), 6 (s. 149-156), 7 (s. 166-169, s. 182-191 og s. 237-245), 8 (s. 259-275), 10 (s. 290-320), 11 (s. 329-351), 13 (s. 395-430), 14 (s. 450-454 og s. 477-482) og 17 (s. 532-544) (195 s.)

Bjerknes, O. T. & Williksen, E. (2012). *Politirapport* (3. utg.). Nesbru: Vett & Viten.
Pensum: Kap. 5 (s. 116-153) og 8 (s. 296-303, 310-312 og 323-332) (51 s.)

Christianson, S.-Å. & Holmberg, U. (2008). Förhör och utredande intervjumetodik I P. A. Granhag & S.-Å. Christianson (Red.), *Handbok i rättspsykologi* (s. 257-274). Stockholm: Liber. (18 s.) *

Christianson, S.-Å. & Montgomery, H. (2008). Kognition i ett rättspsykologiskt perspektiv. I P. A. Granhag & S.-Å. Christianson (Red.), *Handbok i rättspsykologi* (s. 87-120). Stockholm: Liber. (34 s.) *

Fisher, R. P., Milne, R. & Bull, R. (2011). Interviewing cooperative witnesses. *Current directions in psychological science* 20(1), (s. 16-19). (4 s.) *

- Fredriksen, S. (2009). *Innføring i straffeprosess* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
Pensum: Kap. 7.11, 8.1- 8.13 og 10.4 (62 s.)
- Hamremoens, E. (Red.). (2012). *Kriminalteknikk: Første enhet på åstedet*. Oslo: Gyldendal Juridisk.
Pensum: Kap. 9-10, 12 (s.237-259) og 14-16. (120 s.)
- Isdal, P. I. & Råkil, M. (2002). *Volden er mannens ansvar: Behandling av mannlige voldsutøvere som tiltak mot kvinnemishandling*. I M. Råkil (Red.), *Menns vold mot kvinner: Behandlingerfaringer og kunnskapsstatus* (s. 100-128). Oslo: Universitetsforlaget. (28 s.) *
- Kippe, H. & Seiersten, A. (2004). *Alminnelig strafferett med innføring i spesiell strafferett* (2. utg.). Nesbru: Vett & Viten.
Pensum: Kap. 46.4, 48 og 49. (13 s.)
- Kippe, H. & Seiersten, A. (2005). *Spesiell strafferett og spesiallover* (2. utg.). Nesbru: Vett & Viten.
Pensum: Kap. 2.3, 2.5 (s. 56-58), 3.1-3.3, 3.9, 3.16,7.1-7.13, 8.2-8.4, 10.10-10.18, 11.5-11.6, 12.2.1, 12.3, 12.5.1, 12.7, 13.2.1, 13.6.1, 14.4, 15.1-15.2 og 15.4-15.5. (135 s.)
- Magnussen, S. & Overskeid, G. (2003). Noen sentrale temaer i vitnep psykologisk forskning: Anno 2003. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 40(3), 188-203. (16 s.) *
- Ord, B., Shaw, G & Green, T. (2011). *Investigative interviewing explained*. (3 rd. ed.). Chatswood: LexisNexis.
Pensum: s. (15-21) og (49-59). (17 s.) *
- Politidirektoratet (2009). *Politiets arbeid med vold i nære relasjoner: En veiledning fra Politidirektoratet*. Oslo: Politidirektoratet.
Pensum: Punkt 1.0. (5 s.) *
- Prop. 116 L (2009-2010). (2010). *Endringer i domstolloven (ekstraordinære valg til lekdommerutvalgene m.m.) og straffeloven 1902 (avvergingsplikt)*. Oslo: Justis- og Politidepartementet.
Pensum: Punkt 12.3, (s. 19-20) (2 s.) *
- Rosenquist, R. (2006). *Strafferettspsykiatri: En gjennomgang av strafferettslige rammer for rettspsykologisk sakkyndighet*. *Psykologisk Tidsskrift*, 9(3), 4-9. (6 s.) *
- Rosenqvist, R. & Rasmussen, K. (2004). *Rettergang i straffesaker og sivile saker: Sakkyndiges oppgaver*. I R. Rosenqvist & K. Rasmussen, *Rettspsykiatri i praksis* (2. utg.). (s. 25-31). Oslo: Universitetsforlaget. (7 s.) *
- Shepherd, E. (1999). *Ethical Interviewing*. *Policing*, 7(1),42-60. [Rachlew, A. (1999). Norsk oversettelse] (19 s.) *
- Shepherd, E. (2013). *Investigative interviewing: The conversation management approach* (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press.
Pensum: s. (237-245) (9 s.) *
- Sunde, I. M. (under utgivelse). *Digitalt politiarbeid: Utvalgte emner innen datakriminalitet og elektroniske spor*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Utvalgte sider, oppgis ved studiestart.

Totalt: 809 sider.

* Trykkes i kompendium som kan kjøpes på studiestedet.

Valgfrie fordypningsemner

Etterforsking av branner ETFB350: 6 studiepoeng

Etterforsking av miljøkriminalitet ETFM350: 6 studiepoeng

Etterforsking av økonomisk kriminalitet – finansiell etterforsking ETFØ350: 6 studiepoeng

Etterforsking av vinningskriminalitet ETFVI350: 6 studiepoeng

Etterforsking av narkotikakriminalitet ETFN350: 6 studiepoeng

Etterforsking av voldskriminalitet ETFV0350: 6 studiepoeng

Etterforsking av seksuelle overgrep ETFS350: 6 studiepoeng

Etterforsking av trafikk saker ETFT350: 6 studiepoeng

Elektroniske spor ETFE350: 6 studiepoeng

Operativ kriminalanalyse ETFK350: 6 studiepoeng

Etterforskning av branner (ETFB350)

6 studiepoeng

Alle branner i Norge skal etterforskes av politiet, også der det ikke foreligger mistanke om straff bart forhold. Tverrfaglig samarbeid med andre etater er viktig for å oppnå god etterforskning. Samspillet mellom taktisk- og teknisk etterforskning er avgjørende for at resultatet skal holde høy kvalitet.

Åstedsarbeid på et brannsted kan medføre en viss risiko og det er viktig at etterforskeren er kjent med risikofaktorene.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om:

- saksområdet brann
- aktuelt lovverk
- hvordan branner etterforskes, herunder taktisk- og teknisk etterforskning
- samarbeidspartene og sakkyndige som benyttes under etterforskning av branner
- risikofaktorer på et brannsted
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid innen etterforskning av branner, prosjekter og forsøk som har som hensikt å finne årsaken til branner
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle fordypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- vurdere, begrunne og anvende de vanligste straffebudene innenfor området
- vurdere, begrunne og anvende de relevante etterforskningsmetoder innenfor området, herunder taktisk- og teknisk etterforskning

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- på et kunnskapsbasert grunnlag planlegge, begrunne og gjennomføre etterforskning innenfor området i tråd med etiske krav og retningslinjer
- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger, både skriftlig og muntlig
- gjøre rede for risikoaspektet for den taktiske etterforskningen; hvordan helse, miljø og sikkerhet (HMS) kan ivaretas

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette inngår undervisning, veiledning, egenstudier og undersøkelser av brannåsteder. Studentene skal arbeide i grupper med en eller flere konkrete straffesaker. Det legges vekt på studentaktive læringsformer med ansvar for egen og andres læring. Det avholdes felles forelesninger for alle fordypningsemnene i første del av perioden. Det kan være lokale variasjoner i gjennomføringen av emneplanen.

Arbeidskrav

- én obligatorisk veiledningstime
- ett skriftlig notat som gir en oversikt over oppgavetema og selvvalgt pensum

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum felleddel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 s.)

Kompendium

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisasjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterretningsprosessen: Fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.
Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid i identitetssaker – regelverk og metodebruk*. (Rev. utg.). Oslo: Politiets Utlendingsenhet.
Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.), dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova §13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning* (ØKOKRIMS skriftserie nr. 20). Oslo: Økokrim.
Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Harjo, S. (2012). Branner. I E. Hamremoen (Red.), *Kriminalteknikk: Første enhet på åstedet* (s. 271-296). Oslo: Gyldendal juridisk. (26 s.)

Kripos (2010). *Nordisk manual for brannetterforskning*. Upublisert.
Pensum: Kap. 4-15 (22 s.)

Nilsen, R. (2012). Taktisk etterforskning. I K.S. Pedersen (Red.), *Håndbok i brannetterforskning* (s. 357-374). Oslo: Norsk Brannvernforening. (7 s.)

Pedersen, K. S. (2012). Brannfysikk og brannkjemi for etterforskere. I K.S. Pedersen (Red.), *Håndbok i brannetterforskning* (s. 21-114). Oslo: Norsk Brannvernforening. (91 s.)

Riksadvokaten. (1973). *Brann: Etterforskning og behandling* (Riksadvokatens rundskriv; Del II nr. 3). Oslo. (11 s.)

Totalt: 157 sider

Med forbehold om endringer.

Etterforskning av miljøkriminalitet (ETFM350)

6 studiepoeng

Miljøkriminalitet rammer det ytre og det indre miljø. Kriminalitet som rammer det ytre miljø, er krenkelser av naturmiljøet. Dette omfatter i hovedsak naturkriminalitet, forurensningskriminalitet og kulturminnekriminalitet. Kriminalitet som rammer det indre miljø, er her definert som arbeidsmiljøkriminalitet.

Flere områder innen miljøkriminalitet kjennetegnes ved at de lovstridige handlinger finner sted innen en lovlig virksomhet og innebærer ofte uopprettelige skader på person og/eller natur- og kulturmiljø.

Norge er gjennom flere internasjonale konvensjoner forpliktet til å ivareta og håndheve miljøkriminalitet.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- saksområdene naturkriminalitet, kunst- og kulturminnekriminalitet, forurensningskriminalitet og arbeidsmiljøkriminalitet
- aktuelt lovverk
- hvordan denne type kriminalitet avdekkes og etterforskes
- relevante tilsynsmyndigheter og samarbeidspartnere
- miljøkriminalitetens skadevirkninger
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle fordypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- vurdere, begrunne og anvende de vanligste straffebudene innenfor området
- vurdere, begrunne og anvende de relevante etterforskningsmetodene innen for området

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- på selvstendig grunnlag anvende erfaringskunnskap og kunnskap fra forskings- og utviklingsarbeid for å kunne etterforske straffesaker innenfor det aktuelle fordypningsemnet.
- avdekke, planlegge, gjennomføre og analysere etter-

forskningen innenfor området i tråd med etiske krav og retningslinjer

- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig, muntlig og gjennom andre, relevante uttrykksformer

Organisering

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette inngår undervisning, veiledning og egenstudier. Studentene skal arbeide i grupper med en eller flere konkrete straffesaker. Det legges vekt på studentaktive læringsformer med ansvar for egen og andres læring.

Det avholdes felles forelesninger for alle fordypningsemnene i første del av perioden. Det kan være lokale variasjoner i gjennomføringen av emneplanen.

Arbeidskrav

- én obligatorisk veiledningstime
- ett skriftlig notat som gir en oversikt over oppgavetema og selvvalgt pensum

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum fellesdel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 S.)

Kompendium

Dyrnes, M. (2004). *Inndragning: Hva må gjøres?* Oslo: Ciceron forlag.

Pensum: Kap. 10 (s. 140-154 og 164-167) (19 s.)

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisasjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.

Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterretningsprosessen: Fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.

Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid i identitetssaker – regelverk og metodebruk*. (Rev. utg.). Oslo: Politiets Utlendingsenhet.

Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.),

dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova §13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.

Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning* (ØKOKRIMS skriftserie nr. 20). Oslo: Økokrim.

Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Hansen R. B. (2010). *Arbeidsmiljøkriminalitet: Håndbok i etterforskning og påtalebehandling av brudd på sikkerhetsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven* (ØKOKRIMs skriftserie nr. 19). Oslo: Økokrim.

Pensum: 1.1-1.4 (s. 16-24), 1.5-1.8 (s. 28-33), 1.9 (s. 34), 3.1- 3.7 (s. 46-61), 4.1- 4.8 (s. 66-75), 5.1-5.4 (s. 80-84), 5.1.6-5.1.17 (s. 90-107), 5.1.6-5.1.17 (s. 109-107 og s. 109-111), 5.2.1-5.2.5 (s. 113-116), 5.2.6 -5.2.15 (s. 119-124), 5.3.1-5.3.3.2 (s. 128-137)

Høviskeland, H.T., Hansen, R. B. & Holme, J. (2005). *Hva er miljøkriminalitet?: Håndbok i bekjempelse av miljøkriminalitet* (ØKOKRIMs skriftserie nr. 17). Oslo: Økokrim.

Med forbehold om endringer.

Etterforskning av økonomisk kriminalitet – finansiell etterforskning (ETFØ350)

6 studiepoeng

Tradisjonelt arbeid fra politi- og påtalemyndighet, med vekt på oppklaring og straff, er ikke tilstrekkelig for å bekjempe profittmotivert kriminalitet. I tillegg til straff må denne kriminalitet også bekjempes ved at det arbeides med oppsporing og inndragning av utbyttet.

I dette fordypningsemnet tilegner studentene seg innføring i særtrekk ved økonomisk kriminalitet og et overblikk over utfordringer ved finansiell etterforskning og grenseoverskridende kriminalitet.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- aktuelle lover og regler om økonomisk kriminalitet, inkl skatt- og avgiftslovgivningen
- sentrale deler av inndragningsbestemmelsene
- hva som kjennetegner økonomisk kriminalitet generelt, finansiell etterforskning spesielt
- påtalemessig bevisvurdering og dokumentbevisets betydning
- sentrale samarbeidspartnere
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle fordypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- under veiledning, vurdere, begrunne og anvende de vanligste straffebudene og inndragningsbestemmelsene innenfor området
- under veiledning, vurdere, begrunne og anvende relevante etterforskningsmetoder innen for området

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- bistå i planlegging og gjennomføring av etterforskning av økonomisk kriminalitet, på et kunnskapsbasert grunnlag og i tråd med etiske krav og retningslinjer
- formidle og anvende sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig og muntlig

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette inngår undervisning, veiledning og egenstudier. Det legges vekt på studentaktive læringsformer med ansvar for egen og andres læring. Studentene vil i grupper arbeide med ett eller flere case hvor formålet er å bygge opp en økonomisk straffesak med tanke på hovedforhandling i retten.

Det avholdes felles forelesninger for alle fordypningsemnene i første del av perioden. Det kan være lokale variasjoner i gjennomføringen av emneplanen.

Arbeidskrav

- én obligatorisk veiledningstime
- ett skriftlig notat som gir en oversikt over oppgavetema og selvvalgt pensum

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum fellesdel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget
Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 s.)

Kompendium

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisasjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterretningsprosessen: Fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.
Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid i identitetssaker – regelverk og metodebruk*. (Rev. utg.). Oslo: Politiets Utlendingsenhet.
Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.), dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova §13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning* (ØKOKRIMS skriftserie nr. 20). Oslo: Økokrim.
Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Andenæs, J. & Andorsen, K. V. (2008). *Spesiell strafferett og formuesforbrytelsene*. Oslo: Universitetsforlaget.
Pensum: Kap. 47, 49 og 50. Tekst i petit er ikke pensum (38 s.)

Dyrnes, A-M. (2004). *Inndragning: Hva må gjøres?* Oslo: Ciceron Forlag.
Pensum: Kap. 10.6.4-10.6.5. (19 s.)

Heivoll, G. (2012). *Jus for økonomiske og administrative studier* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
Pensum: Kap. 11.2 og 11.4. (10 s.).

Holaker, E. (2009). Straffeloven § 317 - med vekt på grensen mellom primærlovbruddet og selvvaskingshandlingen. *Jussens venner*, 44(6), 334-362.
Noter er ikke pensum. (16 s.).

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning* (ØKOKRIMS skriftserie nr. 20). Oslo: Økokrim.
Pensum: Kap. 4.1-4.8, 5.3-5.4 og 8 (31 s.)

Riksadvokaten. (2014). *Mål og prioriteringer for straffesakshåndteringen i 2014 – politiet og statsadvokatene*. (Riksadvokatens rundskriv nr. 1/2014). Oslo: Riksadvokaten.
Pensum: s. (7-14) (7 s.)

Totalt: 114 sider.

Med forbehold om endringer.

Etterforskning av vinningskriminalitet (ETFVI350)

6 studiepoeng

I ca. 60 – 70 % av alle lovbrudd som begås betegnes som vinningsrelaterte lovbrudd. Vinningskriminalitet kjennetegner lovbrudd som er begått i den hensikt å skaffe seg selv eller andre uberettiget vinning, for eksempel tyveri, underslag, bedrageri og ran.

Tidligere har vinningskriminalitet i særlig grad vært forbundet med narkotikakriminalitet. I den senere tid har imidlertid globalisering og nedbygging av statsgrenser påvirket dette kriminalitetsbildet. Politiet har måtte forholde seg til et komplekst kriminalitetsbilde som stiller større krav til samarbeid og metode- bruk, og det har vært nødvendig å ta i bruk nye etterforskningsmetoder.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- aktuelle lover og bestemmelser for de ulike områder
- hva som kjennetegner vinningskriminalitet
- ulike etterforskningsmetoder i bekjempelse av vinningskriminalitet
- vinningskriminalitetens samfunnsmessige skadevirkninger
- bruk av utradisjonelle etterforskningsmetoder som er særlig relevant for denne type kriminalitet
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle for-dypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- vurdere, begrunne og anvende relevante rettsregler i arbeidet mot vinningskriminalitet
- vurdere, begrunne og anvende taktiske og tekniske metoder i etterforskningen

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- kunne gjennomføre etterforskning innen fagområdet
- på et kunnskapsbasert grunnlag formidle utviklings-trekk innen dette saksområdet
- formidle aktuelle etterforskningsmetoder ut fra lovbruddets art.

Organisering og arbeidsmetoder

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette inngår undervisning, veiledning og egenstudier. Studentene skal i grupper arbeide med en eller flere konkrete straffesaker. Det legges vekt på studentaktive læringsformer med ansvar for egen og andres læring.

Det avholdes felles forelesninger for alle fordypnings-
emnene i første del av perioden. Det kan være lokale
variasjoner i gjennomføring av emneplanen.

Arbeidskrav

- én obligatorisk veiledningstime
- ett skriftlig notat som gir en oversikt over oppgave-
tema og selvvalgt pensum

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i hen-
hold til gradert karakterskala A - F.

Pensum fellesdel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009). *Etterforsknings-
metoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 s.)

Kompendium

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisa-
sjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet*. Bergen:
Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterretningsprosessen:
Fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.
Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid
i identitetssaker – regelverk og metodebruk*. (Rev. utg.).
Oslo: Politiets Utlendingsenhet.
Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.),
dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova
§13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nød-
vendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning
(ØKOKRIMs skriftserie nr. 20)*. Oslo: Økokrim.
Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Dokument 3:6 (2011-2012). *Riksrevisjonens undersøkelse av
politiets arbeid med vinningskriminalitet*.
Oslo: Riksrevisjonen.

Pensum: s. (7-14)

Finansnæringens fellesorganisasjon (2011).
*Forsikringssvindler: Håndbok for jurister og etterforskere
i politietaten*. Oslo: FNO.

Pensum: s. (5-23)

Kripos (2010). *Håndtering av mobile vinningskriminelle:
Veileder*. Oslo: Kripos.

Kripos (2012). *Trusselvurdering mobile vinningskriminelle*.

Oslo: Kripos.

Pensum: s. (3-10)

Mæland, H. J. (2004). *Innføring i alminnelig strafferett* (3. utg.).

Bergen: Justitan.

Pensum: Kap. 6 (s. 69-89) og 8 (s. 119-142)

Riksadvokaten. (2013). *Mål og prioriteringer for straffesaks-
håndteringen i politiet*.

(Riksadvokatens rundskriv; nr 1). Oslo.

Pensum: s. (7-14)

Med forbehold om endringer.

Etterforskning av narkotikakriminalitet (ETFN350)

6 studiepoeng

Narkotikakriminalitet utgjør en stor del av den organiserte kriminaliteten og fører til sosiale konsekvenser, både for enkeltindivid og samfunnet.

Narkotikakriminalitet representerer sammensatte utfordringer, fra den enkelte narkotikamisbruker til organiserte og internasjonale nettverk som innfører, distribuerer og selger narkotika. Det er internasjonal enighet om at bekjempelse av narkotikaforbrytelser skal følge to hovedstrategier; de skal redusere tilbud av narkotika og samtidig redusere etterspørselen. Dette krever ulike metoder og tilnærminger.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- narkotikakriminalitetens samfunnsmessige konsekvenser
- aktuelle lover
- hvordan denne type kriminalitet avdekkes og etterforskes
- bruk av utradisjonelle etterforskningsmetoder som er særlig relevant for denne type kriminalitet
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle fordypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- vurdere, begrunne og anvende de vanligste straffebudene innenfor området
- vurdere, begrunne og anvende de relevante etterforskningsmetodene innen for området
- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger, både skriftlig og muntlig

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- på et kunnskapsbasert grunnlag planlegge, begrunne og gjennomføre etterforskning innenfor området i tråd med etiske krav og retningslinjer
- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger, både skriftlig og muntlig

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette inngår undervisning, veiledning og egenstudier. Studentene skal arbeide i grupper med en eller flere konkrete straffesaker. Det legges vekt på studentaktive læringsformer med ansvar for egen og andres læring.

Det avholdes felles forelesninger for alle fordypningsemnene i første del av perioden. Det kan være lokale variasjoner i gjennomføringen av emneplanen.

Arbeidskrav

- én obligatorisk veiledningstime
- ett skriftlig notat som gir en oversikt over oppgavetema og selvvalgt pensum

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum fellesdel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 s.)

Kompendium

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisasjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterretningsprosessen: Fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.
Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid i identitetssaker – regelverk og metodebruk*. (Rev. utg.). Oslo: Politiets Utlendingsenhet.
Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.),
dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova §13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning* (ØKOKRIMs skriftserie nr. 20). Oslo: Økokrim.
Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Holgersson, S. & Knutsson, J. (2011). *Polisens arbete mot narkotika*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.
Pensum: s. (45-86)

Politidirektoratet. (2011). *Politiets bekjempelse av narkotikakriminalitet i perioden 2011-2015*. Oslo: Politidirektoratet.
Pensum: Kap. 2.3, 3 og 5 (Kopieres opp)

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 2, 4, 5, 10 og 11.

Med forbehold om endringer.

Etterforskning av voldskriminalitet (ETFV0350)

6 studiepoeng

Vold i nære relasjoner, vold mot barn og andre alvorlige voldssaker, er prioriterte saker for politi- og påtalemyndighet. Kriminaliteten rammer en rekke personer, også pårørende og andre som står offeret nær. Politiet skal ha betydelig fokus på fornærmedes ulike behov som følge av voldsutøvelse.

Saker med ukjent gjerningsperson er spesielt krevende å etterforske. Det stilles store krav til organisering og metodebruk, og er dessuten ressurskrevende. Hva som gjøres i initialfasen vil ofte være helt avgjørende for den videre etterforskning.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- saksområdene: «Vold i nære relasjoner», «Grov vold – ukjent gjerningsperson» og «Vold mot barn»
- aktuelt lovverk
- hvordan denne type kriminalitet avdekkes og etterforskes
- samarbeidspartene og sakkyndige som benyttes i forbindelse med etterforskningen
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle fordypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- vurdere, begrunne og anvende de vanligste straffebudene innenfor de aktuelle saksområdene
- vurdere, begrunne og anvende relevante etterforskningsmetoder innenfor taktisk- og teknisk etterforskning

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- på et kunnskapsbasert og helhetlig grunnlag etterforske vold/grov vold mot annen person, i tråd med etiske krav og retningslinjer
- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig og muntlig

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette inngår undervisning, veiledning og egenstudier. Studentene skal i grupper arbeide med en eller flere konkrete straffesaker. Det legges vekt på studentaktive læringsformer med ansvar for egen og andres læring.

Det avholdes felles forelesninger for alle fordypnings-
emnene i første del av perioden. Det kan være lokale
variasjoner i gjennomføring av emneplanen.

Arbeidskrav

- én obligatorisk veiledningstime
- ett skriftlig notat som inneholder rapporter og illustrasjoner, oversikt over oppgavetema og selvvalgt pensum.

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum fellesdel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009).

Etterforskningsmetoder: En innføring. Bergen: Fagbokforlaget.

Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 s.)

Kompendium

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisasjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet.* Bergen: Fagbokforlaget.

Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterretningsprosessen: Fra strategi til implementering.* Oslo: Unipub.
Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid i identitetssaker – regelverk og metodebruk.* (Rev. utg.). Oslo: Politiets Utlendingsenhet.
Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.),
dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova §13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde.* Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning* (ØKOKRIMs skriftserie nr. 20). Oslo: Økokrim.
Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Myklebust, T. & Thomassen, G. (Red.). (2010). *Arbeidsmetoder og metodearbeid i politiet:* Forskningskonferansen 2010 (PHS Forskning, 2010:3). Oslo: Politihøgskolen.
Pensum: s. (49-88) (39 s.)

Politidirektoratet. (2009). *Politiets arbeid med vold i nære relasjoner: En veiledning fra Politidirektoratet.* Oslo: Politidirektoratet.
Pensum: s. (14-30 og 42-64) (36 s.)

Riksadvokaten. (2002). *Etterforskning av drapssaker med ukjent gjerningsmann.* (Riksadvokatens publikasjoner nr. 2/2002). Oslo: Riksadvokaten.
Pensum: s. (61-115 og 127-138) (65 s.)

Riksadvokaten. (2011). *Etterforsningsplikt: Barn og unge under 18 år*. (Riksadvokatens rundskriv; nr 2). Oslo: Riksadvokaten.
Pensum: s. (1-8) (8 s.)

Totalt: 148 sider.

Med forbehold om endringer.

Etterforskning av seksuelle overgrep (ETFS350)

6 studiepoeng

Seksualforbrytelser er prioriterte saker for politi- og påtalemyndighet, også internasjonalt. Kriminaliteten er omfattende og rammer mange. Spesielt utsatt er kvinner, barn og sårbare grupper.

Seksuelle overgrep representerer en stor del av den «skjulte» eller «ikke-anmeldte kriminaliteten» og mørketallene er store. Kriminaliteten er grenseoverskridende. Gjerningspersoner eller ulovlig materiale kan med dagens kommunikasjonsmuligheter lett forflytte seg over landegrensler.

Moderne teknologi, som Internett og mobiltelefoni, gir også overgripere store muligheter til å utveksle informasjon, også ulovlig materiale. Dette stiller store krav til politiets metodebruk og til internasjonalt politisamarbeid.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- saksområdet «Seksuelle overgrep» saksområdene «Overgrep mot barn» og «Sexturisme»
- aktuelle lover
- kommunikasjon med barn og andre sårbare vitner
- hvordan denne type kriminalitet avdekkes og etterforskes, herunder etterforskning på Internett
- samarbeidspartene og tverretattlig samarbeid
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle fordypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- vurdere, begrunne og anvende de vanligste straffebudene innenfor aktuelle saksområde
- vurdere, begrunne og anvende relevante taktiske og tekniske etterforskningsmetoder innenfor aktuelle saksområde

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- på et kunnskapsbasert grunnlag planlegge, begrunne og gjennomføre etterforskning av seksuelle overgrep, i tråd med etiske krav og retningslinjer

- planlegge, gjennomføre og analysere etterforskning, i tråd med etiske krav og retningslinjer

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette inngår undervisning, praktiske case, veiledning, og egenstudier. Det skal i grupper arbeides med en eller flere konkrete straffesaker. Det legges vekt på studentaktive læringsformer med ansvar for egen og andres læring.

Det avholdes felles forelesninger for alle fordypningsemnene i første del av perioden. Det kan være lokale variasjoner i gjennomføringen av emneplanen.

Arbeidskrav

- én obligatorisk veiledningstime
- ett skriftlig notat som inneholder rapporter og illustrasjoner, oversikt over oppgavetema og selvvalgt pensum.

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum fellestedel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 s.)

Kompendium

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisasjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.

Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterretningsprosessen: Fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.

Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid i identitetssaker – regelverk og metodebruk*. (Rev. utg.).

Oslo: Politiets Utlendingsenhet.

Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.),

dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova §13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.

Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning (ØKOKRIMs skriftserie nr. 20)*. Oslo: Økokrim.

Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Andenæs, J. & Myhrer T.-G. (2009). *Norsk straffeprosess*. Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: Kap. 21, 23 (s. 175-178 og 183-191) og 33 (s. 267-273) (29 s.)

Granhag, P. A. & Christianson, S.-Å. (Red.). (2008). *Handbok i rättspsykologi*. Stockholm: Liber.

Pensum: Kap. 9 (s. 175-196), 15 (s. 291-301) og 16 (s. 314-317) (34 s.)

Haugland, G.N. (2011). Ingen penis – ingen skade? Når kvinner begår seksuelle overgrep. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 48(6), 522-528.

Hentet fra: http://www.psykologtidsskriftet.no/?seks_id=144379&a=2 (11 s.)

Hazelwood, R. R. & Burgess, A. W. (2001). The behavioral-oriented interview of rape victims: The Key to profiling. I R.R Hazelwood & A.W. Burgess (Red.), *Practical aspects of rape investigation: A multidisciplinary approach* (3. utg.). (s. 115-130). Boca Raton: CRC Press.

Pensum: Kap. 7, oversatt av Knut Sturidsson med tittel Beteendeorientert forhør av våldtäktsoffer. (8 s.)

Justis- og beredskapsdepartementet. (2012). *Handlingsplan mot voldtekt 2012-2014*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra: http://www.regjeringen.no/upload/JD/Dokumenter/Planer/Handlingsplan_mot_voldtekt_2012-2014.pdf

Pensum: (28 s.)

Riksadvokaten. (2008). *Brev om ikrafttredelse av lovendringer for å styrke fornærmedes og etterlattes stilling i straffeprosessen av 23.05.2008*. (8 s.)

Ørn, M. (Red.). (2009). *Seksuelle overgrep - etterforskning og informasjonsutveksling: En evaluering av politiets etterforskning og informasjonsutveksling i saker som gjelder seksuelle overgrep mot barn, begått av omreisende overgripere*. Oslo: Arbeidsgruppe av 29. januar 2009; [Riksadvokaten].

Pensum: Kap. 3 (s. 21-31) og 4 (s. 38-51) (23 s.)

Totalt: 141 sider

Med forbehold om endringer.

Etterforskning av trafikksaker (ETFT350)

6 studiepoeng

Trafikkulykker er et av våre store folkehelseproblemer. I følge statistikk over politirapporterte vegtrafikkulykker skades ca. 10 000 personer i trafikken hvert år. Hvert år dør mellom 200 – 250 mennesker i trafikken. Politiet har et spesielt ansvar for etterforskning av alvorlige trafikkulykker. Det stilles store krav til politiets etterforskning og hvilke metoder som legges til grunn.

For å kunne klarlegge årsaksforhold ved trafikkulykker, er det viktig at politiet har foretatt nødvendig sporsikring på ulykkesstedet, gjennomført nødvendige avhør og etterfulgt de lover og forskrifter som regulerer trafikale forhold.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- aktuelle lover og forskrifter som regulerer vegtrafikken
- vegtrafikkulykker og risiko, nært knyttet opp til ovennevnte regelverk
- aktuelle etterforskningsmetoder i trafikksaker
- aktuelle samarbeidspartnere i etterforskningsøyemed
- forholdet mellom vegtrafikkloven § 3 og straffeloven §§ 238 og 239
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle fordypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- vurdere, begrunne og anvende de vanligste lover og bestemmelser som regulerer trafikale forhold og som kommer til anvendelse ved trafikkulykker
- vurdere, begrunne og anvende relevante etterforskningsmetoder som vedrører trafikkulykker
- vurdere, begrunne og anvende teknisk sporsikring på ulykkesstedet

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- på et kunnskapsbasert og helhetlig grunnlag etterforske trafikkulykker
- ivareta teknisk bevissikring på ulykkesstedet i etterforskerøyemed
- ivareta etterforskning av trafikksaker i samarbeid med andre aktuelle samarbeidspartnere
- formidle de ulike reaksjonsformer som oppstilles i vegtrafikkloven

Organisering og arbeidsmetoder

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette emnet inngår undervisning, veiledning og egenstudier. Studentene skal i grupper arbeide med en, eller flere konkrete trafikksaker. Det legges vekt på studentaktive læringsformer hvor studentene tar ansvar for egen og andres læring.

Det avholdes felles forelesninger for alle fordypningsemnene i første del av perioden. Det kan være lokale variasjoner i gjennomføringen av emneplanen.

Arbeidskrav

- en obligatorisk veiledningstime
- et skriftlig notat som gir oversikt over oppgavetema og selvvalgt pensum

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum fellesdel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 s.)

Kompendium

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisasjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterretningsprosessen: Fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.
Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid i identitetssaker – regelverk og metodebruk*. (Rev. utg.). Oslo: Politiets Utlendingsenhet.
Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.), dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova §13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning* (ØKOKRIMs skriftserie nr. 20). Oslo: Økokrim.
Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Hamremoens, E. (Red.). (2012). *Kriminalteknikk: Første enhet på åstedet*. Oslo: Gyldendal Juridisk.

Pensum: s. (260-268) (9 s.)

Engstrøm, B & Haraldsen, H.I. (2012). *Vegtrafikkloven og trafikkreglene: Med kommentarer* (5. rev. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Pensum: s. 51-97 (vgtl § 3), s 111-120 (§6, 1. og 2. ledd), s. 171-185 (§ 12), s. 219-230 (§ 17, 2. ledd), s. 244-250 (§ 20), s. 251-281 (§§ 21 og 22) (116 s.)

Matningsdal, M. (2010). *Norsk spesiell strafferett*. Oslo: Fagbokforlaget.

Pensum: Kap. 12 (11 s.)

Totalt 136 sider.

Med forbehold om endringer.

Elektroniske spor (ETFE350)

6 studiepoeng

Kriminell virksomhet, hvor IKT-teknologi benyttes, er i betydelig vekst. Det gjelder både nye kriminalitetsformer og tradisjonell kriminalitet. Eksempler er bruk av digitale medier og kommunikasjonsutstyr i forbindelse med narkotikahandel, seksuelle overgrep, trusler og forfølgelse, seksuelle overgrep, handel med kvinner og barn og økonomisk kriminalitet.

Elektroniske spor har tradisjonelt vært forbundet med datakriminalitet. Bildet har endret seg og i dag er elektroniske spor relevant i de fleste sakstyper. Det øker behovet for kompetanse på alle trinn i straffesaksbehandlingen, herunder straksetterforskning. Digitalisert informasjon er meget sårbar og stiller store krav til sikker håndtering, analyse og rapportering.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- krav til dataverktøy som benyttes til sikring av elektroniske spor
- aktuelle lover som vedrører innhenting av elektroniske spor, herunder sporsikring som går over landegrensener
- krav til dokumentasjon og behandling av elektroniske spor
- aktuelle samarbeidspartnere
- ransaking av åsted hvor elektroniske spor skal sikres
- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle fordypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- gjenkjenne enheter som kan inneholde elektroniske spor
- sikre data fra lagringsmedier
- foreta enkel analyse av sikrede data
- sikre informasjon fra Internett, herunder filmer fra Youtube og lignende sosiale medier
- sikre og foreta enkle analyser av små håndholdte enheter, herunder mobiltelefoner og GPS'er
- kvalitetssikre funn før disse presenteres som bevis for retten
- respektere sårbarheten hos elektroniske komponenter og behandle disse slik at ingen spor går tapt

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- på et kunnskapsbasert grunnlag planlegge, begrunne og gjennomføre etterforskning av mindre avanserte elektroniske spor i straffesaker i tråd med etiske krav og retningslinjer
- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger, både skriftlig og muntlig

Organisering og arbeidsmetoder

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette emnet inngår undervisning, veiledning og egenstudier. Studentene skal i grupper arbeide med en, eller flere konkrete straffesaker. Det legges vekt på studentaktive læringsformer med ansvar for egen og andres læring.

Det avholdes felles forelesninger for alle fordypnings-
emnene i første del av perioden. Det kan være lokale variasjoner i gjennomføringen av emneplanen.

Arbeidskrav

- en obligatorisk veiledningstime
- et skriftlig notat som gir oversikt over oppgavetema og selvvalgt pensum

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum fellesdel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 s.)

Kompendium

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisasjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterrettingsprosessen: Fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.
Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid i identitetssaker – regelverk og metodebruk*. (Rev. utg.). Oslo: Politiets Utlendingsenhet.
Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.), dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova §13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning* (ØKOKRIMs skriftserie nr. 20). Oslo: Økokrim.
Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Kripos. (2013). *Taktisk etterforskning og internettrelatert etterforskning*. Oslo: Kripos. (43 s.)

Pensum: se ITL

Kripos (2009). *Sikring av innhold på internett*.

Hentet fra KO:DE april 2013.

Pensum: s. (1-19)

Kompendium

Bunting, S. (2012). *EnCase computer forensics : The official EnCE: EnCase certified examiner. Study guide* (2nd ed.).

Indianapolis: Wiley.

Pensum: Kap. 1 og 2

Casey, E. (2011). *Digital evidence and computer crime:*

Forensic science, computers and the internet (3. utg.).

Amsterdam: Academic Press.

Pensum: Kap. 7

Kruse II, W.G. & Heiser, J. G. (2002). *Computer forensics:*

Incident response essentials. Canada: Addison Wesley.

Pensum: Kap. 1

NOU 1997:15. (1997). *Etterforskningsmetoder for bekjempelse av kriminalitet: Delinnstilling II*. Oslo: Statens forvaltnings-tjeneste.

Pensum: Kap. 4.2.1

RP0D- 2010-7 (2010) *Behandling av beslag i straffesaker.*

Straffeprosesslovens kapittel 16 og påtaleinstruksen

§9-5. Hentet fra <http://websir.lovdato.no/cgi-lex/wiftrrens?0/lex/avg/rpod-2010-00007>.

Pensum: Pkt 3.3

Sunde, I.M. (2011). *Automatisert inndragning*. (Complex ; nr. 3/2011). Oslo: Senter for rettsinformatikk, avdeling for forvaltningsinformatikk.

Pensum: Kap. 3 (s. 43-52) og 21 (s. 235-239)

Totalt: 154 sider.

Med forbehold om endringer.

Operativ kriminalanalyse (ETFK350)

6 studiepoeng

Analytisk forståelse og ferdigheter i analyse, blir stadig viktigere for dagens og morgendagens etterforskere og etterforskningsledere. I operativ kriminalanalyse benyttes metoder og teknikker som kan være vesentlige for etterforskning av saker med stor informasjonsmengde.

I analysearbeid blir informasjonen strukturert, analysert og visualisert for å identifisere forbindelser og hendelser som kan danne spesielle mønstre. Politiet kan benytte innsamlet elektronisk informasjon for å kontrollere vitneforklaringer, stadfeste tidspunkter eller stedsplassere vitner. Analysearbeidet vil også kunne avdekke mangler og uoverensstemmelser i informasjonen. Målet med operativ kriminalanalyse er å utvikle hypoteser (begrunnede slutninger) for å oppnå målrettet og styrt informasjonsinnhenting.

Læringsutbytte

Kunnskap

Studentene har etter endt emne kunnskap om

- aktuelle lover
- ransaking og utlevering av beslag, særlig knyttet til elektronisk informasjon
- hvordan analyse kan benyttes i etterforskning med omfattende informasjonstilfang
- analyseverktøy og metoder for analyse
- kognitive og metodiske begrensninger som kan medføre feil
- visualisering og presentasjon av analysert materiale

- nasjonalt og internasjonalt politisamarbeid, særskilte etterforskningsmetoder, organisert kriminalitet, ID-kontroll og inndragning (felles målsetting for alle fordypningsområder)

Ferdigheter

Studentene kan etter endt emne

- kritisk vurdere informasjonskilders pålitelighet
- anvende enklere analyseverktøy og metoder
- gjennomføre analyse av saker med omfattende informasjonstilfang
- visualisere hendelsesforløp, forbindelser og annen relevant saksinformasjon

Generell kompetanse

Studentene kan etter endt emne

- se muligheter og begrensinger i bruk av operativ kriminalanalyse
- anvende analytisk tenkning
- videreutvikle egen kompetanse til å avdekke, samle, vurdere, bearbeide og utarbeide hypoteser med slutninger og formidlerresultater
- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig og muntlig

Organisering og arbeidsmåter

Det forventes at studentene arbeider ca. 150 timer med fordypningsemnet. I dette inngår undervisning, praktiske case, veiledning, og egenstudier. Det legges vekt på studentaktive læringsformer med ansvar for egen og andres læring.

Arbeidskrav

- én obligatorisk veiledningstime
- ett skriftlig/praktisk arbeid innen kriminalanalyse, som bygger på gyldig teori fra obligatorisk og selvvalgt pensum

Vurdering

Muntlig gruppeeksamen (fremføring) som vurderes i henhold til gradert karakterskala A - F.

Pensum fellesdel

Bjerknes, O. T. & Hoff Johansen, A.K. (2009). *Etterforskningsmetoder: En innføring*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 15 (s. 486-501) (16 s.)

Kompendium:

Fahsing, I. A. & Gottschalk, P. (2008). *Kriminelle organisasjoner: Hvordan forstå organisert kriminalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: Kap. 2 (s. 49-56 og 59-61) (10 s.)

Gottschalk, P. & Hansen, M.L. (2011). *Etterretningsprosessen: Fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.
Pensum: Kap. 3 (s. 47-58) (12 s.)

Politiets Utlendingsenhet (2010). *Veileder: Verifiseringsarbeid i identitetssaker – regelverk og metodebruk*. (Rev. utg.). Oslo: Politiets Utlendingsenhet.
Pensum: Kap. 1, 2, 3 og 4 (27 s.), dokumentet er UNNTATT OFFENTLIGHET, jf. Offentleglova §13, jf. politiloven §24, 2. ledd.

Rasch-Olsen, A. (2011). *Politiets bruk av informanter: Et nødvendig onde*. Bergen: Fagbokforlaget.
Pensum: s. (84-102) (18 s.)

Ribe, K. (Red.). (2012). *Veileder til effektiv inndragning* (ØKOKRIMs skriftserie nr. 20). Oslo: Økokrim.
Pensum: Kap. 2 og 3 (18 s.)

Totalt: 101 sider.

Pensum fagdel

Anacapa Sciences. (1971). *Analytical training: Investigative methods*. Santa Barbara: Anacapa Sciences.

Kursprogram (ca. 150 s.)

Dette er selve kursmaterialet. Fås kjøpt på depotet/utdelt ved kursstart.

Med forbehold om endringer.

POLITIHØGSKOLEN